Дім сад город

9

2002

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

Помилку можна виправити

Мій чоловік пропрацював у колгоспі майже тридцять років. Помер у 1997-му. Коли мій чоловік ще жив, наділяли землю усім колишнім членам колгоспу. Моєму чоловікові паю не наділили. Мене цікавить, чи можуть тепер наділити мені той пай, що мали наділити моєму чоловікові?

К.Падалко, *Запоріжжя*

Паювання земель колективних сільськогосподарських підприємств здійснюється відповідно до Указу Президента України від 8 серпня 1995 р. "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям".

Згідно з цим указом право на земельну частку (пай) мають члени колективного сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського акціонерного товариства, а також пенсіонери, які раніше працювали в цьому підприємстві і залишалися його членами в період паювання земель.

Розпорядження земельними ділянками, що перебувають у колективній власності членів сільськогосподарського підприємства, здійснюється загальними зборами співвласників.

Загальні збори розглядають і затверджують список осіб - членів підприємства, які мають право на земельну частку (пай).

Якщо Вашого чоловіка помилково не внесли до вказаного списку, Вам необхідно звернутися до загальних зборів підприємства і просити виправити помилку та внести до цього списку Вашого чоловіка, який на час складання списку і здійснення паювання був членом даного підприємства.

У разі відмови Ви можете звернутися до суду для розв'язання цього питання.

Спадкування земельної ділянки

Ми жили в районному центрі. У селі збудували житловий будинок. Записали його на батька. Перед смертю батько заповів будинок мені. Я звернулася до сільської ради з питанням приватизації присадибної ділянки. У сільській раді сказали, що у спадщину разом з хатою переходить і земельна ділянка. Нотаріус також підтвердив наше право на земельну ділянку.

Коли ми з чоловіком вийшли на пенсію, надумали переїхати жити на батьківщину, звернулися до сільської ради, то тепер нам відмовили у користуванні земельною ділянкою.

Отже, чи маємо ми право на присадибну земельну ділянку, яка перейшла нам у спадщину від батька?

Є.Бондарчук, Вінницька обл.

Згідно із Земельним кодексом України (ст. 120) за переходу права власності на будівлю і споруду право власності на земельну ділянку або її частину може переходити на підставі цивільно-правових угод, а право користування — на підставі договору оренди.

Як видно із листа, будинок Ви одержали у власність на підставі спадкування.

Якщо згідно з заповітом до Вас переходить будинок у власність, то земельна ділянка, що його обслуговує (присадибна ділянка), повинна переходити також у володіння до нового власника.

Розмір земельної ділянки, що надається у сільській місцевості для ведення особистого підсобного господарства (присадибна ділянка) може бути не більше 0,25 гектара (ст. 121 Земельного кодексу України).

Коли шкоди завдають сусіди

Сусід побудував гараж і відстань від гаража до межі мого будинку забетонував. Тепер дощові води з даху гаража течуть під мій будинок і стіна в будинку почала псуватися.

Запитання: чи існує закон, за яким я мала б право вимагати від сусіда, аби він обладнав водовід, який би унеможливив сплив дощових вод з даху його гаража під мій будинок?

В.Петренко, *Луганська обл.*

Власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їхнього цільового призначення, за яких власникам чи землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей (затемнення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення, проникнення стічних вод тощо).

Таке правило добросусідства за використання земельних ділянок закріплене в Земельному кодексі України.

Згідно з ст. 104 Земельного кодексу України власники та землекористувачі земельних ділянок можуть вимагати припинення відповідної діяльності на сусідній земельній ділянці, використання якої призводить чи може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людини, тварин, на повітря.

Щодо вирішення спору з приводу розміщення сусідом споруд, які створюють Вам незручності у дієвому використанні житлового будинку, радимо звернутися до місцевої ради, яка повинна розглядати такі спори.

Дім • сад • город • 9

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець – КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"

Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.

Видається з січня 1989 р.

Вертикальна колона-грядка

Ми — переселенці з Народич, з радіоактивної зони, одержали будиночок у селі Озадівка Бердичівського району, пенсіонери. Життя на новому місці починали з нуля, з цілини. За 4 роки обробили землю, навчилися щепити дерева, насадили садок. Бізнесом займатися здоров'я не дозволяє, а для себе та своєї родини вирощуємо овочі, намагаємося зменшити затрати на врожай і полегшити догляд за рослинами. Ось так і з'явилася ідея вертикальних грядок. Спочатку зробили лише три на пробу для суниць, помідорів та перцю. Ідея, тобто технологія, нам сподобалася. Для нашої родини з чотирьох чоловік потрібно 7 колон на суниці, 5 — на помідори і 1—2 колони на перець та цибулю. Все це розміщується на площі 14 $м^2$.

Хочемо запропонувати читачам журналу нашу технологію вирощування овочів та ягід. Ідея стара — вертикальні грядки, але вона так і не увійшла в широкий вжиток через високу собівартість. У всіх країнах ціна клаптика землі дуже висока і тому люди шукають можливості освоювати цей клаптик з найбільшою віддачею. У Західній Європі використовують вертикальні грядки під суниці в закритому грунті і одержують у 6—10 разів більший урожай, ніж у відкритому. Наша технологія дає можливість отримувати з квадратного метра такий урожай: суниць — 2—3 відра, помідорів — 40—120 кг, перцю 15—20 кг, цибулі на перо 10—15 кг, розсади 1000—2000 шт.

Умови: землесуміш з перегноєм у співвідношенні 2:1, можна додати ще одну частину торфу; поливання і підживлення; профілактика хвороб.

Грядка (див. схему) складається з плетених кошиків з лози без дна з діаметром внизу 30—35 см, а зверху 50—55 см, висотою 16—18 см; плівки та перфорованої труби діаметром 2—5 см, довжиною — 1,8—2,5 см (можна і без неї, але колона буде нижчою). Встановлюємо грядку так. У землю забиваємо трубу, на неї нанизуємо перший кошик, обкладаємо стінки плівкою, підсипаючи на 5 см згори і знизу , засипаємо землесуміш, нанизуємо наступний кошик, й далі операцію повторюємо до бажаної висоти.

Оптимальна висота колони-грядки — 1,8—2,2 м.

Висаджування суниць починається на початку квітня в проміжки між верхом нижнього та дном верхнього кошика по колу по 12 кущиків на один кошик. Якщо в колоні 10 кошиків, потрібно 120 саджанців. Поливаємо і підживлюємо через трубу.

Для вирощування суниць необхідно передбачити зимове вкриття. Це плетені мати з очерету або плівковий рукав, який натягується на 6 кілків, забитих на відстані 30 см по колу від колони, а проміжок засипаємо сухим листям, соломою або тирсою. Зверху колону треба накрити відрізком плівки.

Щоб одержати ранній урожай суниць або виростити розсаду помідорів, перцю, квіткових рослин, цибулі на перо, редиски, на кілки натягуємо плівку-рукав, зверху накриваємо плівкою, і парничок готовий до експлуатації.

Вирощуючи овочі, колони-грядки можна використовувати у два обороти: перший — сівба насіння на розсаду, другий — після вибирання розсади — висаджування помідорів, перцю для одержання врожаю. Помідорної розсади для цього потрібно 7—8 шт. на один кошик. Отже, на одну колону-грядку потрібно 70—80 шт., що на звичайній грядці зайняло б площу 20—25 $м^2$. А якщо на цю ж площу поставити колони-грядки, то їх треба було б 20—25 шт. Звідси й підвищення віддачі з площі землі у 10—15 разів!

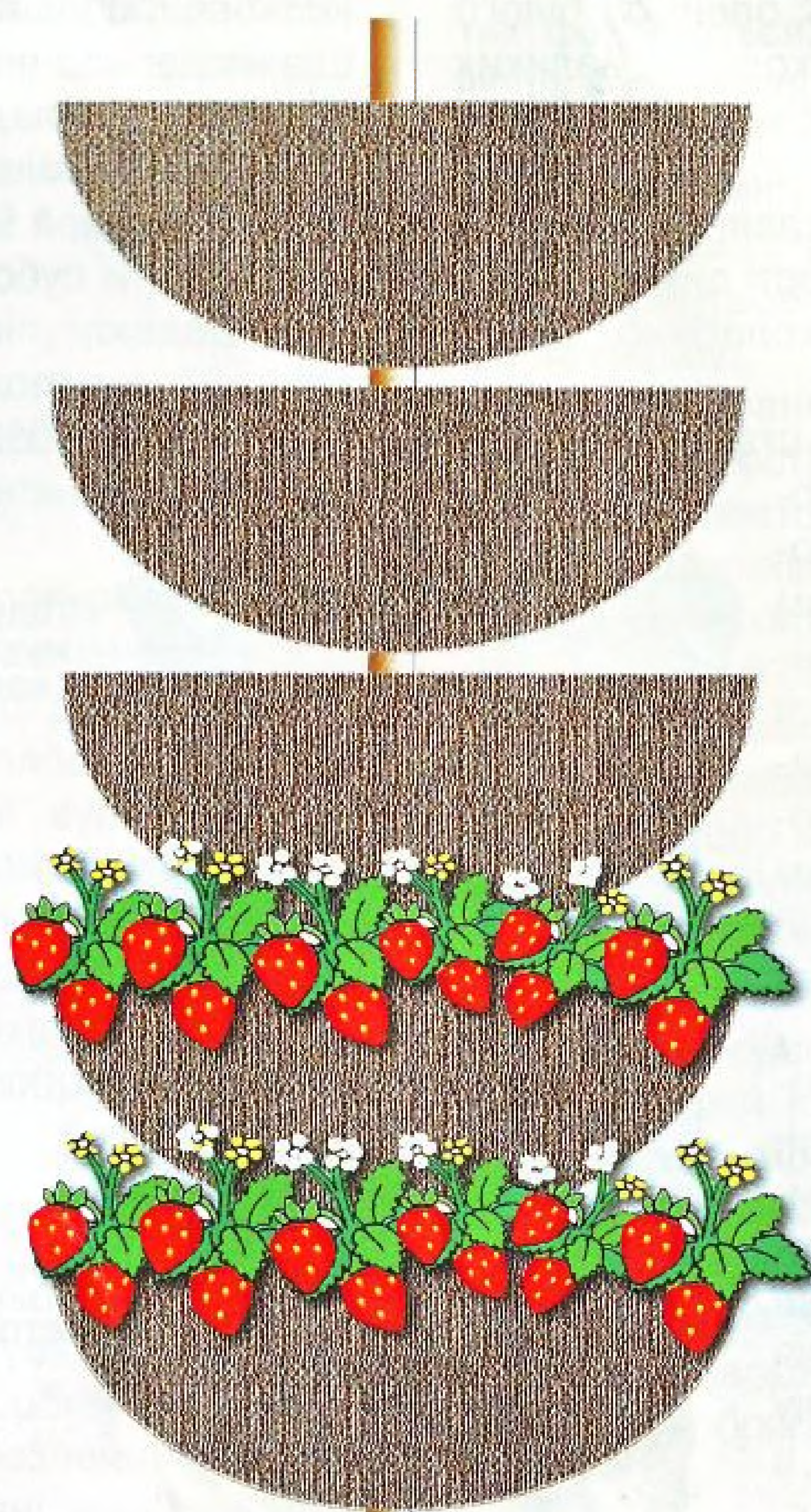

Схема колони-грядки

Помідори придатні для цього не будь-які, а лише низькорослі сорти. Найкращі високоврожайні низькорослі ранні та середньостиглі сорти Черкаського НВО "Еліта", виведені кандидатом біологічних наук А.П.Рудасом: СХ-1, СХ-2, СХ-3, СХ-4, Смілянський-40, Богданівський, а також зимовий сорт, здатний зберігатися до п'яти місяців, — Шедевр 1.

Добре вдається вирощування перцю, цибулі на перо, зеленних. Колона-грядка дуже декоративна, коли в ній вирощувати квіткові рослини: настурцію, айстри, сальвію, чорнобривці низькорослі та ін. Своєчасне поливання, підживлення, захист помідорів від фітофтори, обприскування бордоською рідиною 4 рази через кожних 2—3 тижні, застосування плівки для захисту від заморозків — запорука одержання високого врожаю з одиниці площі. Тяжка праця на прополюванні, сапання — відпадають самі собою. Економиться площа, знижується захворюваність рослин завдяки добрій вентиляції й освітлюваності та відсутності забруднення землею. До того ж є змога розташовувати колони-грядки на будь-якому клаптику землі, навіть на асфальті площею 1 $м^2$, зручність у догляді, компактність, висока врожайність — все це плюси вертикальної колони-грядки. Строк її експлуатації — приблизно 5 років.

С.М.Жеревчук,
Житомирська обл.

Штучне вирощування зимового

Рис. 1. **Зовнішній вигляд зимового опенька.**

Нині в усьому світі значно зросла зацікавленість таким цінним продуктом харчування, як штучно вирощені гриби. Зрозуміло, йдеться лише про їстівні гриби, які здавна входили до харчового раціону багатьох народів світу. Зараз можна спостерігати, як вони починають займати належне місце в кулінарних захопленнях навіть тих народів, котрі раніше зовсім не вживали грибів у їжу. В чому ж річ? Яка причина такої тенденції?

Насамперед гриби мають чудові смакові якості, що зумовлює їхнє широке застосування у різноманітних стравах та приправах. Але навіть не це головне. Відомо, що гриби дуже цінні в харчовому відношенні. Особливо важливим є значний вміст білка, вітамінів, макро- та мікроелементів. Завдяки цим властивостям гриби стають вельми привабливими в умовах відчутного подорожчання традиційних джерел білка: м'ясних та молочних продуктів. Значна роль грибів і в боротьбі з авітамінозами. Окрім того, грибні плодові тіла містять сполуки, які мають лікувально-профілактичну дію, зокрема виводять радіонукліди та важкі метали з організму людини. Але остання властивість притаманна тільки штучно вирощеним грибам. Дикі ж, навпаки, активно накопичують з грунту та навколишнього середовища іони важких металів —ртуті, кадмію, олова тощо. На жаль, ця властивість характерна і для найцінніших їстівних грибів — печериць, опенька, білого гриба. Тому не варто збирати їх на околицях великих міст, поряд з промисловими підприємствами. Деякі європейські країни навіть планують заборонити продаж окремих видів диких грибів. Ці обставини, поряд з постійним зменшенням загальної кількості диких грибів, стимулюють штучне вирощування екологічно чистої грибної продукції.

Отже, штучне вирощування грибів стає високорентабельною галуззю сільського господарства. Характерно, що грибництво доступне не тільки великим аграрним об'єднанням, але й поодиноким фермерам або людям, що захоплюються сільським господарством. Технологія вирощування екологічно чистих грибів досить нескладна і доступна навіть міським жителям, які вирішили збагатити свій харчовий раціон грибною продукцією, не кажучи вже про сільських мешканців.

Нині у світі детально розроблені й поширені технології штучного вирощування таких їстівних грибів, як печериця, зимовий та літній опеньки, глива, спаржовий гриб, кільцьовик та сіітаке. Найменш складними є технології вирощування опеньків та гливи. Освоїти їх під силу навіть людям, які зовсім не обізнані в сільському господарстві.

Отже, ознайомимося з технологією культивації такого дивовижного гриба, як зимовий опеньок. Його ще називають зимовий гриб, латинська назва — Flammulina velutipes, або фламуліна бархатиста. У природі він поширений на більшості континентів земної кулі. Росте на деревині, тобто є деревинноруйнівним грибом. У природних умовах зимовий опеньок з'являється наприкінці осені, часто після заморозків. До речі, це й зумовило його назву.

Плодові тіла зимового опенька невеликі, з мідножовтим, трохи слизьким капелюшком розміром 2—7 см. Коли гриб починає перезрівати, на його капелюшку з'являються темно-брунатні краплинки. Ніжка гриба тонка й довга (10—15 см), кілець на ній немає. Плодові тіла грибів, вирощених у штучних умовах, можуть мати майже білий колір та невеликий капелюшок (2—4 см).

Зимовий опеньок містить велику кількість білків, вітамінів та мінералів. Він має приємний смак, дуже подібний до смаку звичайного опенька, і тонкий аромат.

А тепер розповімо детальніше особливості культивування зимового опенька. Як відомо, зимовий опеньок — деревинноруйнівний гриб. Отже, поживний субстрат для його вирощування має базуватися на деревині. Порода дерева принципового значення не має, вона може бути як листяна, так і хвойна. Якщо використовують відходи деревопереробної промисловості, тоді треба стежити, щоб до тирси не потрапили сторонні синтетичні сполуки (клеї, мастила тощо). Найякісніший субстрат, який готують із суміші тирси різних порід деревини, як хвойних, так і листяних . Досвід показує, що до субстрату обов'язково повинна входити букова тирса, бо вона значно підвищує поживність субстрату.

Окрім тирси, до субстрату потрібно додавати різноманітні органічні речовини, у тому числі відходи сільського господарства: висівки, кукурудзяні качани, кісткове борошно, попіл тощо. Оптимальне співвідношення деревинної тирси та органічних речовин — 70 та 30 %. Наприклад, можна приготувати поживний субстрат з 70 % суміші соснової, березової та букової тирси, 28 % висівок, 1 % кісткового борошна та 1% попелу. Усі компоненти субстрату ретельно перемішують і поливають водою, після чого перемішують вдруге для рівномірного розподілу вологи. Оптимальна вологість субстрату — 60%.

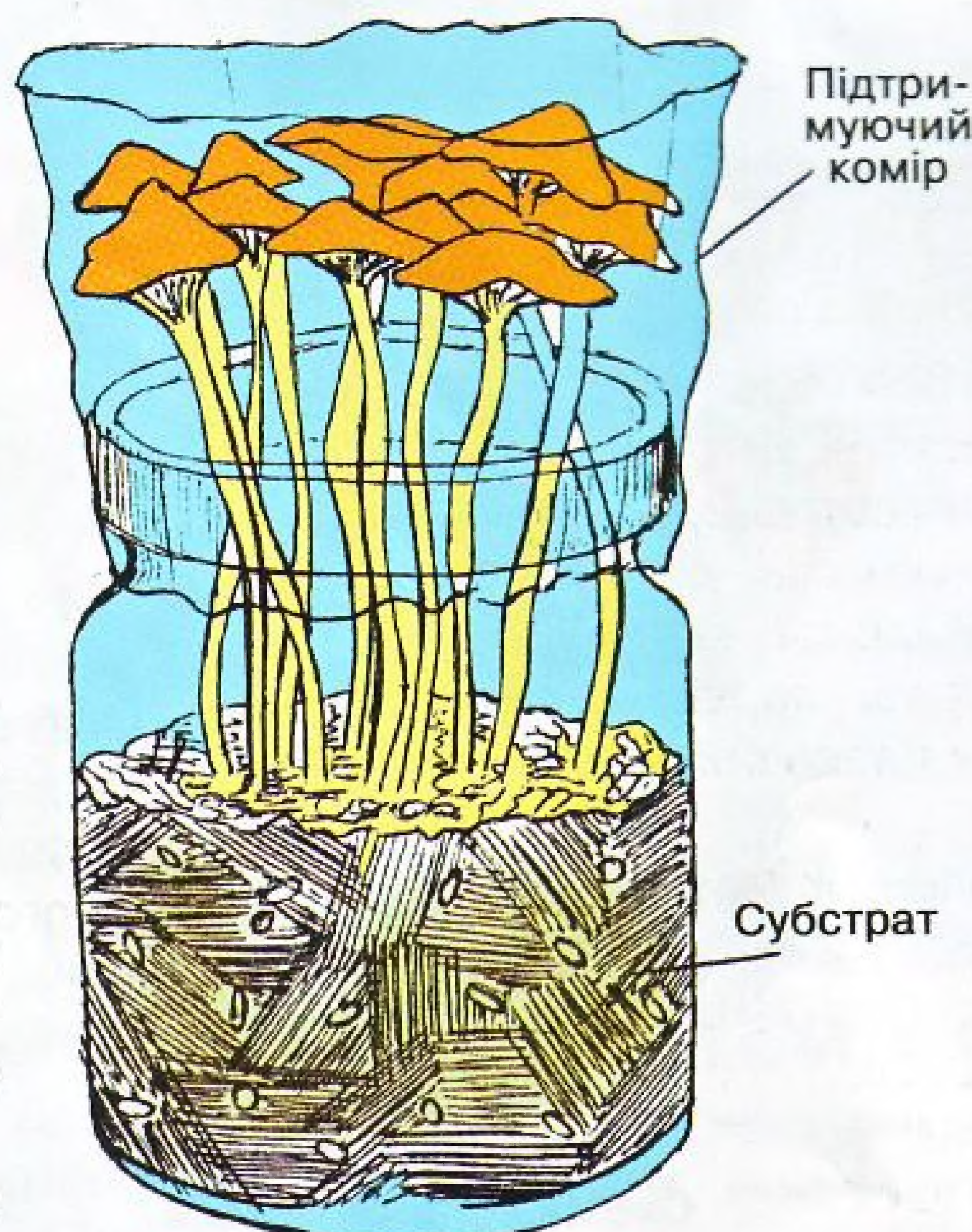

Рис. 2. ***Розміщення опеньків (а) і субстрату (б) в посудині.***

опенька

Як бачимо, поживний субстрат простий і дешевий, але ця простота деякою мірою ускладнюється необхідністю його стерилізації. Це пов'язане з тим, що зимовий опеньок росте виключно на стерильній основі. Розглянемо цей процес детальніше.

Зимовий опеньок найчастіше вирощують у ємкостях 0,5—1 л, зроблених з матеріалу, здатного без руйнування витримувати температуру до 130°С. Культиваційні ємкості заповнюють поживним сустратом на половину об'єму та щільно закривають кришками (також із термостійкого матеріалу), після чого розміщують у автоклаві з температурою 120°С на 1,5 год. Якщо у вас немає можливості використати автоклав, зробіть п'ятигодинну стерилізацію на водяній бані.

Наступний етап — внесення у субстрат міцелію. Міцелій — це сукупність зародкових тіл гриба. Придбати посівний міцелій можна у спеціалізованих сільськогосподарських фірмах та магазинах, яких нині вдосталь. Одного літра міцелію достатньо на 50 л субстрату. Іншими словами, частка міцелію становить 5% від об'єму субстрату.

Міцелій дуже швидко наносять на поверхню субстрату, щоб не порушити стерильність, шаром 3—4 мм. Після внесення міцелію ємкості ретельно закривають кришками. Лопаточка, якою вносять міцелій, теж повинна бути стерильною.

Після цього починається процес пророщування міцелію в субстраті. Оптимальна температура пророщування — 20—25°С. Коли вона знижується до 10°С, ріст міцелію припиняється, а при 30—31°С він починає гинути. Практично фаза пророщування може реалізуватися у діапазоні температур від 12 до 27°С.

Коли міцелій проросте приблизно в 90 % об'єму субстрату, що визначають візуально, кришки з ємкостей знімають. Оскільки грибниця достатньо зміцнилася, потреба в стерильності відпадає. Після цього ємкості ставлять у темному приміщенні з температурою повітря 9—14°С і відносною вологістю 80—90%. Приблизно через два тижні в цих умовах на поверхні субстрату з'являються зародки плодових тіл.

Процес утворення зародків вельми чутливий до коливань вологості, тому підтриманню її у межах 80—90% треба приділяти максимум уваги. За недостатньої вологості зародки формуються у вигляді дефективних білих пухнастих грудочок.

Ще через два тижні при температурі 9—13°С і відносній вологості 80—85% виростають повноцінні плодові тіла зимового опенька. Але якщо для появи зародків потрібна темрява, то для росту плодових тіл гриба — світло. Отже, на цьому етапі культиваційне приміщення потрібно освітлювати. Освітлюваність має становити 50 люкс (цього можна досягти, використовуючи в приміщенні площею 20 м² та висотою 2,5 м лампу потужністю 75 вт). Ще одна необхідна умова повноцінного розвитку плодових тіл — добра вентиляція культиваційного приміщення. В разі перевищення кількості вуглекислого газу розвиток плодових тіл значно гальмується.

Зважаючи на те, що зимовий опеньок має довгу й тонку ніжку, на заключному етапі формування плодових тіл горловини культиваційних ємкостей обгортають цупким папером на зразок коміра. Це забезпечить підтримання грибів у вертикальному положенні.

Отже, підіб'ємо підсумки. З часу засівання міцелію у поживний субстрат до повного дозрівання грибів, придатних для харчової переробки, минуло 50—55 діб. Але зібраний урожай є тільки першою хвилею. Через деякий час після першого врожаю у культиваційних ємкостях формуються плодові тіла другої хвилі. Зрозуміло, якщо в культиваційному приміщенні підтримується попередній режим: температура 9—13°С, вологість 80—85%, освітленість 50 люкс. Урожайність другої хвилі на 32—38% нижча за попередню. Існує й третя хвиля, але вона не рентабельна, бо її врожайність на 60—65% менша за першу.

Після збирання врожаю першої та другої хвиль культиваційні ємкості звільняють від використаного субстрату, миють і повторюють культиваційний цикл знову.

Дуже важливо, що зимовий опеньок стійкий до бактеріальних захворювань. Але під час плодоношення він може стати об'єктом "атаки" грибного комарика та мокриці. З цією напастю борються за допомогою обприскування культиваційного приміщення розчином піретруму (1 л на 1000 м³ об'єму приміщення).

Зимовий опеньок — високоякісний харчовий продукт, хоч і маловідомий в Україні. Він чудово підходить для маринування, консервування, заморожуванння та різних видів кулінарної обробки.

У народній медицині зимовий опеньок відомий як добрий засіб від екземи. Застосовують його також для харчування діабетиків.

Культивація зимового опенька приваблива ще й тим, що його можна вирощувати як у мінімальних кількостях, наприклад, для потреб однієї сім'ї, так і в комерційних обсягах.

О.В.Сухарєв,
м. Чернігів

Вирощуйте овочеву хризантему

У № 10 "Дому, саду, городу" за 2001 р. була опублікована стаття Н.М.Смілянець "Хризантема: квітка чи овоч?" Хочу доповнити її власним досвідом вирощування й використання цієї овочевої культури, а також інформацією про цінні харчові та лікувальні властивості овочевої хризантеми, яку нам надіслали разом з насінням.

Отримали ми насіння цієї рослини від відомої російської аматорки Каміли Дмитрівни Кишкович з Підмосков'я, назва сорту — Шінгуку. В Японії виведено ряд сортів овочевої хризантеми, але саме цей має найвищу цінність і тому набув найбільшого поширення. Мудрий народ цієї країни недарма обрав її до свого столу. І насамперед за високий вміст вітаміну Е. Як відомо, одним з найважливіших є також вітамін А, який ще називають вітаміном росту.

Морква, помідори, перець та інші овочеві культури містять провітамін А, з якого вже в організмі людини утворюється вітамін А. Проте це може відбуватися лише за наявності вітаміну Е, який виконує протистерильну функцію й оберігає провітамін А від окислення. Практично всі овочеві й салатні культури мають досить високий вміст провітаміну А і низький — вітаміну Е.

Серед овочевих рослин саме овочева хризантема містить найбільше вітаміну Е — до 18 мг на 100 г продукту. (Це в 6 разів більше, ніж у помідорах, у 4 — ніж у солодкому перці і в 3 рази більше, ніж у капусті). А добова потреба дорослої людини — 15 мг вітаміну Е на добу. Тож, використання подрібненої молодої зелені овочевої хризантеми у різних салатах, овочевих рагу, соліннях сприяє повному засвоєнню вітаміну А організмом.

Овочеву хризантему також використовують до страв з м'яса, а особливо добре вона поєднується з рибою. У країнах Південно-Східної Азії вже давно оцінили специфічний і оригінальний смак овочевої хризантеми. А наприкінці 80-х років минулого століття сорт Шінгуку введений до каталогу овочевих культур у США.

Овочева хризантема відома і як лікарська рослина. Її використовують для лікування променевої хвороби. Дослідженнями встановлено, що вона зменшує шкідливий вплив радіації на організм людини, виводить радіонукліди та солі важких металів. За високими радіопротекторними властивостями овочева хризантема займає одне з перших місць. Тож недарма в Росії саме у цьому напрямку проводять наукову роботу з овочевою хризантемою.

Для України, яка потерпіла внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, така культура була б потрібною і корисною. На жаль, ми поки що не знайшли рецептів лікування овочевою хризантемою. Тут мають авторитетно висловитися наукові та медичні працівники, які працюють у цій галузі. Проте, якщо регулярно застосовувати овочеву хризантему для харчових потреб, то від цього буде тільки користь.

Для одержання насіння овочеву хризантему висівають у грунт у квітні на глибину 1—1,5 см і з міжряддями 25—30 см. Сходи з'являються через 10—12 днів. Для харчових потреб краще використовувати молоді рослини висотою до 20 см. Їх зрізують під корінь і використовують листя та молоді стебла. Щоб забезпечити "конвеєр" молодих рослин протягом сезону, їх регулярно підсівають через 3—4 тижні. Звичайно, можна вживати в їжу й старіші рослини, проте смакові якості у них дещо гірші. У таких рослин використовують листя та молоді пагони з верхівки. Овочева хризантема невибаглива, тому її можна вирощувати взимку в ящику на підвіконні.

Частину рослин не зрізують і тоді з серпня й до пізньої осені вони будуть цвісти золотистими, схожими на ромашку квітками. Молоді квітки також вживають у їжу. Їх потрібно деякий час потримати в оцті з цукром. Але це вже для гурманів та любителів екзотичної кухні.

Насіння достигає у вересні і його збирання триває аж до заморозків, тому що достигає воно неодночасно. Якщо овочеву хризантему посіяти у першій половині травня, тоді достигне лише насіння з перших квіток. Але й цього буде достатньо для власних потреб.

Коли ж ви запізнилися з сівбою, це не біда. До середини червня можна висіяти насіння в десятилітрове відро, з настанням прохолодної погоди занести його на теплу веранду, а потім у кімнату. У відрі хризантема цвістиме до Нового року і насіння також достигне. Ми маємо насіння овочевої хризантеми Шінгуку і можемо надіслати безкоштовно усім бажаючим. Для цього вкладіть повністю підписаний конверт з вашою адресою та пакетиком для насіння.

Наголошуємо, що конверти слід підписувати згідно з новими поштовими правилами, інакше пошта їх не приймає.

Л.О.Мельник,
с. Чернявка Оратівського р-ну
Вінницької обл., 22612

Чому вироджується картопля?

Якось давно ми придбали на зиму картоплю, завезену з Чехії, сорт мені не відомий (подібна до Адретти), він дуже нам сподобався. Відтоді вирощували тільки цю картоплю. Але через три роки навесні на садивному матеріалі ми виявили тоненькі паростки з молодими бульбочками. З дитинства знаю, що така картопля непридатна для садіння. Проте ретельно перебрали її і таки використали як садивний матеріал. Садили ми постійно (7 років підряд) на одному й тому ж місці. Восени врожай був, як завжди чудовий, але вже під час викопування на бульбах подекуди з'явилися тонкі паростки.

Наступного року 70 % картоплі були непридатними для садіння. Відібрала на насіння мізерну кількість. Два відра з тієї картоплі я проростила, потім відламала паростки, поставила у воду. Коли вони пустили корінці, посадила в грядку біля будинку, бульби теж посадила окремо біля будинку, а решту (декілька відер) висадила на тому ж полі, правда, попередником вже була пшениця. На полі посадили картоплю, привезену з трьох областей. Найурожайнішою виявилася з Волині, але вона чомусь всередині мала темно-коричневі крапки. Як із паростків, так і з бульб одержали хороший урожай, але цього замало.

Постає питання. Що це за хвороба? Де розмножується і діє збудник цієї хвороби? Чим і як знезаразити грунт, на якому висаджується картопля, адже не в усіх є можливість дотримуватися сівозміни. Міняти культури через рік — недостатньо.

Але потім мені спало на гадку, що може бути й інша причина виродження. Це обприскування проти жуків. Адже люди роблять це, незважаючи на цвітіння картоплі, тоді, коли жуки масово розмножуються. Так робилося завжди, мінялися лише хімічні препарати. Можливо, саме вони ушкоджують пилок квіточки? Хотілося б почути відповідь від фахівців, науковців, тому що в нашому районі це не поодинокі випадки і люди не знають причини.

З повагою ***Валентина Савчин,***
Закарпатська обл.

Коментар спеціаліста.

Виродження картоплі

Картоплю розмножують вегетативно, не справжнім насінням, а бульбами. Тому не відбувається повного оновлення рослинного організму, як під час розмноження інших культур насінням. Внаслідок цього у бульбах рік у рік нагромаджується різна інфекція, зокрема вірусні хвороби. Крім того, бульби старіють .

Нагромадження в бульбах вірусної та іншої інфекції, старіння картоплі дістало загальну назву — виродження. Його швидкість залежить від дуже багатьох чинників: це несприятливі кліматичні і погодні умови, невідповідне мінеральне живлення, несвоєчасні заходи щодо захисту рослин від шкідників та хвороб, погане зберігання, наявність переносників вірусів тощо.

У грунті, де роками вирощуємо картоплю, нагромаджується також чимало шкідників і бактерій. Зокрема, нині в Україні на багатьох городах виявили невидимого простим оком карантинного шкідника — нематоду. На тих городах, де вона є, картоплю не можна саджати. Щоб боротися з виродженням, ведеться насінницька робота і створюються нові сорти картоплі.

Насіннєву картоплю вирощують в Інституті картоплярства УААН і в насінницьких елітгоспах. Приблизно один раз на п'ять років потрібно міняти садивний матеріал. Сорти картоплі краще вирощувати ті, які рекомендовані для даної області, району.

В.Мицько,
канд. біол. наук, ст. наук. співроб.
Інституту картоплярства УААН

Щоб картопля не проростала

Зберегти "другий" хліб — картоплю в осінньо-зимово-весняний період від проростання — чимала турбота господаря, коли температура сховища вища 2—4°С. Паростки на бульбах можуть сягнути довжини більше метра, на періодичне обривання їх втрачається багато часу, до того ж картопля стає в'ялою і м'якою. Пророщені бульби не можна споживати людям. Отож паростки і відходи господарі відрами виносять у смітник.

Вихід з цього є: припинити ріст паростків. Спосіб не надто складний, але високоефективний. Візьміть сито (посуд з отворами) і разом з бульбами занурте в киплячу воду на 4 сек. Після цього бульби просушіть на простирадлі. За нижчої температури води час обробки збільшується до 5—7 сек.

Бульби після такої температурної обробки дезінфікуються від польової мікрофлори (мікробів, вірусів), стають чистішими, а головне — не здатні утворювати паростки і можуть зберігатися до нового врожаю.

Для сімейного бюджету це відчутна економія.

О.О. Дугельний*, м. Полтава*

Бедринець ломикаменевий

Його знали ще древні греки. У ті давні часи бедринець використовували як універсальні ліки, можна навіть сказати, як панацею проти всіх недуг, моровиць, і як пряність вирощували на селянських городах. На жаль, цю рослину дещо призабули. А від колишньої слави й популярності залишилися лише народні пісні, в яких співається про його користь для здоров'я людини. Зокрема, в одній із чеських народних пісень є такі слова: "Не хворітимемо і не помиратимемо, коли будемо пити пиво з горішками і їсти бедринець". У Європі він поширений від Альп до Північного моря, подекуди трапляється і в Азії.

Бедринець ломикаменевий — багаторічна трав'яниста рослина з родини зонтичних. Стебло (заввишки до 1 м) кругле, подекуди гіллясте. Верхні листки слаборозвинуті, нижні — пірчасті, з надрізаними або роздільними прилистками, стеблові відділені один від одного. Квітки дрібні, білі, інколи рожеві, зібрані у великі зонтики. Квітує від червня до жовтня. Росте у ровах, на луках і полях, шляхових насипах, уздовж доріг, у заростях.

Рослина невибаглива, але світлолюбна, посухо- і морозостійка. Розмножується насінням чи поділом куща. Може прикрасити альпінарій, де йому слід відвести сонячне й сухе місце. Вирощують бедринець і в горщиках на балконах та за вікнами. Однак у цьому разі треба щороку висаджувати новий саджанець. Тривалий період вегетації дає змогу вживати рослину з весни до пізньої осені. Бедринець — добрий медонос, полюбляють його і тварини.

Для лікування використовують кореневище та коріння бедринцю, збирають їх восени чи навесні і сушать на відкритому повітрі або в сушарці чи на печі. Висушені корені мають гостро-солодкуватий смак, ароматний запах.

Застосовують його здебільшого проти кашлю, як сечогінний та заспокійливий засіб, при тривалих (хронічних) захворюваннях верхніх дихальних шляхів, запаленнях бронхів, а також для лікування стравоходу, тривалих катарів шлунка й кишок, при шлункових болях. Його можна використовувати при захворюванні сечового міхура і нирково-кам'яній хворобі. Спиртова витяжка (наливка) з коріння сприяє розширенню кровоносних судин і зменшенню напруження гладких м'язів, тобто діє протиспазматично (тому її не можна приймати вагітним). Хворі на цукровий діабет вживають її при супутніх захворюваннях шлунково-кишкового тракту, порушеннях функцій нирок та печінки. Корисний бедринець при подагрі, ревматизмі, скарлатині. Зовнішньо застосовується у вигляді компресів на рани, для полоскання ротової порожнини і горла. Трава бедринцю діє так само, як і корінь, але значно слабше.

Відвар з коріння. Столову ложку подрібненого коріння залити двома склянками холодної води й кип'ятити протягом 20 хв. Відцідити. Пити тричі на день по склянці відвару, коли мляве травлення, закрепи, камені у сечовому міхурі.

Настій коріння бедринцю і листків мати-й-мачухи. Столову ложку коріння бедринцю і чайну ложку мати-й-мачухи залити склянкою окропу. Пити як відхаркувальний засіб по півсклянки 3—5 разів на день.

Як заспокійливий засіб при кашлі, ларингіті вживають відвар або настій столової ложки кореня бедринцю у склянці води. П'ють по столовій ложці 3—4 рази на день. Хворим на легені, а також для відновлення сил після важких хвороб рекомендується вживати за день по 3—5 ложок відвару кореня бедринцю з медом (на склянку відвару — столова ложка меду).

Як пряність використовують насамперед свіже молоде листя бедринцю, а як лікарську рослину — коріння (без нього раніше не обходилися, коли готували домашнє пиво).

В італійській, французькій, іспанській кухнях він вживається й дотепер. Листя має ніжний аромат, терпкий, освіжаючий, дещо схожий на огірковий, солодкувато-пряний смак. Його додають до салатів, зокрема з капусти, кольрабі, помідорів, як окремо, так і разом з естрагоном, петрушкою, цибулею, а також до супів, соусів, майонезів, масла, сирних паст тощо.

Як приправу до м'яса, риби, овочів та страв з яєць і сиру використовують завчасно висушене й розтерте в порошок коріння бедринцю. Аромат посилюється і стає вишуканим, якщо додати кілька крапель лимонного соку. Пікантного смаку надає оцту покладена в пляшку гілочка бедринцю ломикаменевого, а коли вкинете три ретельно помитих стебла цієї рослини, одержите міцний настій. Молоді суцвіття-зонтики бедринцю використовують, коли засолюють огірки, патисони, помідори.

Насіння застосовують для випікання булочок, хлібців, пряників. Розмелене у порошок насіння як приправу додають і до м'ясних, рибних овочевих страв, а також до супів і борщів.

Молоде листя використовують і заготовляють до початку росту квітконосного стебла у фазі розетки. Його можна сушити й солити. Коріння заготовляють восени (після збирання насіння) чи рано навесні. Сушать під навісом у добре провітрюваному місці або на горищі. Розмелювати краще перед вживанням. Висушену і засолену зелень зберігають у щільно закритому темному посуді. Коріння потрібно тримати у щільній упаковці, бо воно легко вбирає вологу і в ньому можуть завестися комахи.

Насіння збирають у період масового достигання. Сушать за температури не вище 30°С. Тримають у скляному посуді темного кольору.

Приправи з бедринцю

Гостра приправа з кореневищ бедринцю

Кореневища помити, просушити й подрібнити у ступці чи кавомлинку. Використовують як приправу до м'ясних, рибних і овочевих страв.

Приправа з листків і кореневищ бедринцю

Добре помиті кореневища і листки бедринцю пропустити через м'ясорубку, посолити (50 г солі на 1 кг суміші), скласти до стерильних баночок. Дехто ще заливає олією і зберігає в холодильнику.

Сухе листя бедринцю

Листя помити, просушити, потім сушити в духовці за температури 40—45°С. Зберігати у паперових мішечках. Додають до супів, м'ясних і рибних приправ.

Приправа з насіння (коріння) бедринцю

Насіння (чи промите коріння) бедринцю висушити в духовці, подрібнити у ступці і просіяти через сито. Використовують як заправки до супів, борщів, а також як приправу до м'ясних, рибних і овочевих страв.

Зелений соус

Три зварених яйця, 1/8 літра олії, оцет, сіль, цукор, перець, 6 столових ложок зелені бедринцю, естрагону, хрінниці, петрушки, щавлю, фенхелю, зеленої цибулі.

Зварені жовтки розтерти, потроху вливаючи олію. Потім додати дрібно посічений білок, оцет, сіль, цукор, перець за смаком, насамкінець — дрібно посічену зелень і добре розмішати. Подають до м'яса, приготованого на грилі, варених овочів, риби. Соус можна приготувати і з готового майонезу, додавши до нього посічені яйця та інші зазначені складники.

Галина Коваленко

Катран може замінити хрін

Катран на наших городах — рідкий гість. А дарма. Вважаю, що його вигідніше вирощувати, аніж хрін. Він смачніший, поживніший, урожайніший за хрін. Катран не засмічує город, а от на хрін люди дуже часто скаржаться.

Ця рослина належить до родини хрестоцвітих, у природі існує більше двадцяти видів. Ростуть вони на півдні Європи, у Центральній Азії, в Північній Африці.

В Україні катран татарський, або степовий, росте на берегах Азовського моря. Але в природних умовах кількість його щороку зменшується, тож доцільно вирощувати катран на городі.

Катран — багаторічна рослина з прикореневими сизуватими листками, схожими на капустяне листя. Утворює прямі стрижневі м'ясисті корені циліндричної форми діаметром до 8 см, які й вживають у їжу. Корені багаті на вітаміни, мінеральні речовини, цукор, мають фітонцидні та лікувальні властивості.

У травні у рослини виростає розгалужене стебло, яке має форму кулястого куща висотою до 1 м. Цвіте дрібними білими, з приємним ароматом, квіточками. "Ой не цвіти буйним цвітом, зелений катране...", — співають про неповторну красу цієї степової рослини.

О.Ільченко у своїй книзі "Козацькому роду нема переводу..." пише, що коли цвіте катран, то "про те не розповісти й поетові! Навіть прозаїкові всіма засобами красного письменства тої краси не висловити".

Цвіте рослина довго, майже місяць, тому плоди достигають нерівномірно. Збираю їх, коли побуріють насінинки, але часто доводиться визбирувати із землі. Насіння у катрану — горошини з твердою оболонкою, розміром з горохові. Тільки таке насіння варто збирати, бо воно після стратифікації має високу схожість, дрібні ж насінинки не збираю, тому що вони не дають сходів.

Ця зимостійка світлолюбна рослина досить невибаглива, росте на будь-яких грунтах, окрім заболочених та кислих. Але все ж вагомий урожай коренів дає насамперед на родючих, глибоко перекопаних грунтах. Під осіннє перекопування вношу вапно або попіл — це знижує кислотність грунту. Одночасно вношу перегній, а через рік — калійну сіль і суперфосфат.

У мене катран росте вже 15 років, ніяких хвороб на ньому не помічав, але інколи нападає хрестоцвіта блішка. Тоді листя обпудрюю попелом.

Висіваю насіння в листопаді на глибину 3 см, відстань між рядами — 60—80 см. Інколи доводиться висівати навесні, але перед цим я обов'язково стратифікую його: замочую на 2 год. у воді кімнатної температури, потім змішую з чистим піском і витримую в погребі при 0+2°С три місяці. Сходи від осіннього строку сівби з'являються у квітні. Молоді рослини ростуть повільно. В суху погоду поливаю їх, підживлюю сечовиною, виполюю бур'яни, розпушую грунт. А коли з'являться 2—3 листочки, рядочки проріджую, залишаючи рослини на відстані 30—40 см. Якщо з'являється гусінь, її збираю вручну. Отрутохімікатів не застосовую.

На осінь першого року життя довжина кореня сягає 20—25 см, маса — до 300 г. Такий корінь уже можна споживати, але я намагаюся викопувати 3—5-річні корені, тоді їхня маса сягає 1 кг.

З настанням зими розетка листків відмирає, головка кореня втягується в грунт, і завдяки цьому він не вимерзає взимку. А навесні, коли потепліє (у квітні) катран починає вегетацію. Як тільки відростуть молоді пагони з листям та нерозвинутими квітковими бруньками, їх вживаю в їжу сирими в салати, або відварюю у солоній воді і готую як спаржу.

Ще древні римляни вважали, що катран сприяє зміцненню організму і додає сил. А тому легіонери Юлія Цезаря готували коріння катрану на молоці, згодом цю страву давали дітям. Пізніші дослідження показали, що в коренях катрану міститься багато крохмалю і цукрів, тому він корисний і дорослим, і дітям. А в насінні є олія, хоч і гіркувата, але придатна для їжі. Як бачимо, це досить цінна овочева культура.

Готую катран так само, як і хрін. Тру корінь не в приміщенні, а надворі, щоб уникнути сльозотечі. Але протерту масу зберігаю в герметично закритій скляній банці, щоб не втрачалася її гострота.

Ось які страви готую із протертого кореня катрану.

Катран із свининою

Беру 1 кг свинини, заливаю 2 л гарячої води, додаю сіль, різні спеції за смаком, варю на слабкому вогні. Потім кладу 1 кг картоплі, зелень. Все це варю до готовності. Виймаю м'ясо, нарізую шматочками і заправляю протертим катраном. А бульйон посипаю дрібно посіченою петрушкою.

Соус із катрану

Одну столову ложку майонезу, 2 склянки сметани перемішую, додаю столову ложку оцту, катран, чайну ложечку цукру, сіль. На 6 год. ставлю в морозильник холодильника.

Салат із листя катрану

Молоде листя відварюю в підсоленій воді, заправляю олією та посипаю сухарями.

М.Ю.Дзюба,
вул. Чехова, 50, смт Липовець
Вінницької обл., 22500

ЯК ПРАВИЛЬНО ВИБРАТИ МОТОБЛОК?

Таке запитання ставить перед собою багато читачів нашого журналу і, як правило, не знаходять відповіді. Адже ринок України нині насичений великою кількістю мотоблоків різних модифікацій та багатьох виробників — тож неважко розгубитися.

У цій статті подається класифікація і стисла характеристика різних типів мотоблоків, яка дасть змогу всім бажаючим зробити правильний вибір і ефективно використовувати придбану міні-техніку на власній земельній ділянці.

Головне – яку ділянку ви збираєтесь обробляти і що на ній вирощувати

Щоб частково вирішити проблему вибору, умовно класифікуємо ділянки, на яких передбачається використовувати мотоблок. Тож ділянки бувають кількох типів.

1."Строкаті" ділянки — ті, на яких багато зон (клаптиків) різного призначення (сад,квітник, клумби, газони, ягідники, грядки під різні овочеві культури тощо), а також дачні та присадибні ділянки загальною площею до 20—30 соток.

2. Малі ділянки — площею 30—40 соток, що мають 2—3 грядки по 10—15 соток різного призначення.

3. Середні ділянки — площею 50—100 соток, що використовуються під одну—дві культури (наприклад, картопля та зернові).

4. Великі ділянки — площею понад 100 соток.

А тепер класифікуємо мотоблоки

При класифікації ми зупиняємося на найчіткіших характеристиках, які реалізовані в сучасних конструкціях мотоблоків та які вкрай важливі при їх експлуатації. Тож мотоблоки поділяються на чотири класи за масою і призначенням:

Надлегкі — масою до 15 кг. Вони переносні та дуже маневрові, використовуються для виконання точних операцій (наприклад, кругове прополювання). В цих мотоблоках обов'язкова наявність автоматичної муфти зчеплення, а ще вони мають змінну частоту обертання фрез — 140—280 об/хв. Це багатофункціональні всесезонні мотоблоки, що виконують практично ті ж операції, які селяни роблять за допомогою сапи й лопати. Використовуючи додаткові начіпні знаряддя, їхні можливості можна значно розширити. Це єдині мотоблоки, за допомогою яких можна робити прополювання. Найефективніші вони під час використання на "строкатих" ділянках, що мають багато невеликих (3—6 соток) грядок різного призначення. Прополювання ними можна проводити на ділянках будь-якої площі.

Легкі — масою 20 —35 кг. Їхня маса не повинна перевищувати 35 кг, оскільки ці мотоблоки, як і надлегкі, мають лише одну передачу. Розворот здійснюється вручну і не повинен сильно втомлювати оператора. Багатофункціональність забезпечується зміною комплекту фрез і начіпними знаряддями. Ці мотоблоки дуже зручні для весняних й осінніх робіт та міжрядного обробітку грядок площею до 20—30 соток.

Середні — масою 40— 80 кг. Вони повинні мати зворотний хід, що значно полегшує роботу і розширює їхні можливості.Тоді до них можна чіпляти візок.У професійному або напівпрофесійному виконанні такі мотоблоки мають вал відбору потужності, що дає змогу використовувати велику кількість начіпних знарядь. Вони ефективні для обробітку землі на ділянках площею 40—60 соток. Можуть використовуватися для виконання багатьох агротехнічних операцій.

Важкі — масою понад 80 кг. Вони мають кілька швидкостей і вал або шків відбору потужності. Виробляються напівабо професійно. Це так звані двоколісні "бігаючі" трактори, призначені для використання на ділянках 60 соток і більше. Можуть працювати з максимальною кількістю начіпного обладнання та додаткових знарядь.

За виконанням мотоблоки діляться на три групи:

♦ любительські — найдешевші. Зчеплення у них — натяжний ролик, трансмісія — ремінна передача/ланцюг. Призначені для виконання короткотермінових робіт на присадибній ділянці;

♦ напівпрофесійні — дорожчі. Вони, зазвичай, оснащені муфтою зчеплення або пневмонатяжним роликом та зубчастою або ланцюговою передачею. Призначені для виконання більш тривалих робіт;

♦ професійні — найдосконаліші та найнадійніші і, природно, дорогі. Трансмісія в них обов'язково зубчаста або черв'ячна. Зчеплення здійснюється муфтою. Вони легкі та зручні в керуванні, призначені для тривалого професійного використання.

Мотоблоки поділяються і за енергоємністю:

♦ низька (менше 0,7 к.с. на 10 кг маси);

♦ нормальна (0,7— 1.0 к.с. на 10 кг маси);

♦ висока (понад 1,0 к.с. на 10 кг маси).

Цей показчик характеризує рівень енергетичних можливостей мотоблока при виконанні різних операцій. Чим він вищий, тим кращий мотоблок.

А ще мотоблоки поділяються на такі, що працюють:

♦ при будь-яких кутах нахилу;

♦ при кутах нахилу не більше 15—20°.

Цю характеристику вкрай важливо враховувати при роботі мотоблоків на схилах, при прополюванні та ландшафтних роботах.

Подаємо табличку, в якій рекомендуємо використовувати мотоблоки залежно від розмірів вашої ділянки і робіт, що будуть проводитись.

Ця стаття класифікаційна. І все ж, враховуючи побажання читачів, ми перераховуємо найважливіше начіпне знаряддя , що використовується при роботі з мотоблоками. Ось воно: колеса, поважчувачі на колеса, грунтозачепи,

Надлегкий мотоблок HONDA FG100 Японія

Легкий професійний мотоблок F-210 Японія

Легкий любительський мотоблок Соло-502 Німеччина

Операції	"Строката"	Мала	Середня	Велика
	Класифікація ділянки			
	Клас мотоблока			
Відвальна оранка	С	С	С,В	С,В
Оранка базовими фрезами	НЛ,Л,С	НЛ,Л,С	С,В	С,В
Культивація	НЛ,Л,С	НЛ,Л.С	НЛ,Л,С,В	С,В
Прополюваня	НЛ	НЛ	НЛ	НЛ
Підгортання	НЛ,Л,С	НЛ,Л,С	НЛ,Л,С,В	НЛ,Л,С,В
Догляд за багаторічниками, суницею, цибулинними, морквою тощо	НЛ	НЛ	НЛ	-
Викопування коренеплодів, картоплі	С	С	С,В	С,В
Нарізування борозенок під посадку овочів	НЛ,Л,С	НЛ,Л,С	НЛ,Л,С,В	С,В
Роботи в саду (копання ям, траншей, нарізання пристовбурних кругів тощо)	НЛ	НЛ	НЛ+С,якщо необхідне міжрядне розпушення	НЛ+С, якщо необхідне міжрядне розпушення
Догляд за газонами, клумбами та роботи по ландшафтному дизайну	НЛ	НЛ	НЛ	НЛ

Вжиті скорочення. *Мотоблок: НЛ -надлегкий, Л -легкий, С -середній, В- важкий.*

транспортні колеса, комплект фрез для оранки, грунтообробна фреза, рельєфний підгортач, грейдер, грядний плуг, грядний плуг з передплужником, плуг для викопування картоплі, плуг з передплужником (соха), сінокосарка, підмітальна машина, ніж відвалу, снігоприбиральна фреза, візок, універсальний розпушувач, аератор, пристрій для обробки країв, ріжуча борона, граблі, плужок-відвал для нарізування борозенок.

Як ви помітили, жоден мотоблок не є універсальним. Тому при виборі треба враховувати, які найважливіші роботи ви будете виконувати на своїй ділянці.

Найпростіше зробити вибір володарям середніх і великих ділянок. Їм,звичайно, потрібен середній або важкий мотоблок, який можна обладнати додатковим начіпним знаряддям. Не забувайте, що такі мотоблоки повинні мати задній хід. (Господарю обов'язково захочеться причепити до нього транспортний візок). Єдине питання — чим пропололювати. Ідеальне поєднання для таких господарів — два мотоблоки: надлегкий, яким роблять прополку і доглядають за "ніжними" рослинами, та середній або важкий, яким виконують решту робіт з максимальною продуктивністю. Тоді можна буде забути про виснажливу ручну працю.

Найбільш широкий та багатоваріантний вибір у власників малих ділянок (близько 10—20 соток на одну овочеву культуру). Тут важко щось порадити. Все залежить від культур, які вирощують, та робіт, виконання яких господар вважає для себе найголовнішими і трудомісткими. Сподіваємось, що ця стаття зорієнтує на правильний вибір.

Господарям "строкатих" ділянок, які під різноманітні культури відводять невеликі грядки (садівникам, квітникарям, любителям декоративних рослин, дачникам та власникам присадибних ділянок), також визначитись неважко. Їм або зовсім не купувати мотоблок і спокійно продовжувати трудитися класичними лопатою, сапою та іншими ручними знаряддями — або купити надлегкий мотоблок, оскільки обслуговувати всі ці культури не зможе інша техніка.

Важливий фактор, який треба враховувати при виборі — хто буде працювати з мотоблоком. Не сподівайтесь, що з середнім або важким мотоблоком зможе впоратися жінка або літня людина. Для цієї категорії працюючих підійде мотоблок надлегкого класу.

Враховуйте також масу мотоблока та професійність виконання. Професійно виконані мотоблоки зручніші і легші в керуванні.

Тепер зробимо деякі висновки.

Перед купівлею:

♦ спочатку визначте, якого класу мотоблок вам потрібен: надлегкий, легкий, середній чи важкий;

♦ які роботи ви будете виконувати;

♦ хто буде працювати з мотоблоком.

Лише після цього вибирайте кращий і доступний вам за ціною мотоблок потрібного вам класу.

Вже безпосередньо під час купівлі уважно придивіться: який у нього двигун, яка трансмісія, муфта зчеплення, хто виробник цієї техніки, любительська вона чи професійна тощо.

Інакше може виявитися, що при покупці навіть найбільш досконалого мотоблоку, що підходить вам за класом, ви будете розчаровані.

І ще одне. Звертаємо увагу, що ціни на мотоблоки, які ви бачите в прайсах компаній,як правило, не відображають вартість додаткового знаряддя та обладнання, яке необхідне для намічених робіт. Такі пристрої продаються окремо. Тому при покупці порівнюйте ціни на мотоблоки в комплектації, яка вам потрібна.

Борис Крячек,
інженер-конструктор

Середній любительський мотоблок Крот-2 Росія

Середній напівпрофесійний мотоблок Салют 5 Росія

Середній професійний мотоблок F560 Японія

Важкий професійний мотоблок МТС-416 Італия

Багряна

СУНИЦЯ:

Суниця садова великоплідна є культигенним видом, створеним людиною від схрещування двох видів — віргінської та чилійської суниці. Слід пам'ятати, що це вічнозелена багаторічна трав'яниста рослина, тому її розсаду ніколи не слід на тривалий час поміщати в темряву, за винятком способу зберігання "фриго" (температура +1, +2°С, розсада позбавлена листя).

Сортимент її надзвичайно багатий і різноманітний, сьогодні налічує понад 2,5 тисячі сортозразків. Біологічний потенціал її продуктивності перевищує 100 т/га, тож за сприятливих умов при інтенсивній культурі 50 т/га — врожай цілком досяжний в умовах реального виробництва.

У світовому ягідництві суниця займає перше місце серед інших ягідних культур. Валове виробництво її ягід досягає 2,5 млн. т на рік, більше половини з якого припадає на Європу. Фаворитами по виробництву ягід суниці в Європі є Німеччина, Іспанія, Італія, Нідерланди, Польща, Франція.

Популярність суниці пояснюється ще й тим, що завдяки сортименту і сучасним технологіям вирощування є можливість цілорічно споживати її свіжі ягоди.

Ягоди суниці дуже смачні, мають надзвичайно приємний аромат. Вони містять 4,5—13,1% цукрів, з яких близько половини — глюкоза, 0,5—0,8 % органічних кислот, 0,8—1,1% пектинів, 50—125 мг вітаміну С, 350—750 мг/100 г Р-активних речовин, а також вітаміни й провітаміни А, B_1, B_2, B_9, Е, РР, К та ще в значних кількостях макро- та мікроелементи: калій — 126 мг, фосфор — 85 мг, кальцій — 41 мг, натрій — 28 мг, магній — 22 мг, залізо — 13 мг, йод — 8 мг на 100 г свіжих ягід.

В Україні суниця тривалий час займала перші позиції серед ягідних культур і лише останнім часом дещо пропустила наперед чорну смородину, у зв'язку із зрослою її популярністю як адсорбента радіоактивних речовин і техногенного бруду (8,6 тис. га суниці проти 8,8 тис. га смородини, до того ж переважна більшість суниці, 7,8 тис. га, вирощується в приватному секторі).

За грамотного підходу до культури суниці технологія її вирощування нескладна. Насамперед слід пам'ятати, що суниця вологолюбна і несумісна з бур'янами.

Відомо ряд технологій вирощування суниці. У промисловому ягідництві достатньо широко представлена рядова культура суниці. По добре підготовленому полю (чорний пар з внесенням 50—60 т/га гною або сидеральний пар) висаджується розсада суниці за схемою 0,6—1 х 0,15—0,3 м. Кращий строк садіння літній, липень — перша половина серпня. Липневе садіння забезпечує 100% врожаю у наступному році, але розсаду в маточнику до цього часу одержати складно, тому для цього строку садіння краще використовувати розсаду "фриго" (холодильне зберігання за температури +1, +2°С з минулої осені). Але висаджувати розсаду суниці можна і до пізньої осені (прикривши насадження на зиму опалим листям, хвоєю, здрібненою соломою тощо), як і навесні до появи бутонів на розсаді. Висаджену розсаду обов'язково полити — склянка води на рослину, та замульчувати.

У зв'язку з наростаючою тенденцією нестійкості снігового покриву в останні роки в більшості районів України суничну плантацію бажано вкривати на зиму. Використовувати можна здрібнену солому, але є небезпека пошкодження рослин мишами, глицю хвойних дерев, кострицю льону тощо. Навесні накриття (шаром 8—10 см) прибирати не слід. Це чудова мульча, яка захищає плантацію від бур'янів, зменшує випаровування води з грунту, створює умови для чистої, високотоварної ягоди. Деяке поглинання азоту грунтовими мікроорганізмами на денітрифікацію завжди можна компенсувати обов'язковим ранньовесняним підживлюванням врозкид по мерзлоталому грунту (0,3—0,6 кг аміачної селітри на сотку), збільшивши дозу за наявності підстилки на 10—20%.

При безукривній культурі необхідна надійна боротьба з бур'янами (міжрядні обробітки, просапування в рядах або застосування гербіцидів).

Таку плантацію можна експлуатувати 3—4 роки.

Модифікацією звичайної рядової технології є "безвуса" культура суниці. Вона передбачає систематичне видалення сланких пагонів (вусів), а схеми садіння дещо щільніші — 0,6—0,8 х 0,1—0,15 м. Продуктивність плантації при цьому збільшується в 2—4 рази, але це вже по суті однорічна культура, позаяк рослини дуже виснажуються. Але за належного догляду врожайність такої плантації перевершує продуктивність 2—3 річної "вусатої" плантації по валу і, особливо, за якістю ягід.

Є ще одна інтенсивна технологія, так звана грядова (килимова) культура суниці. Вона передбачає розмітку гряд на плантації шириною 1,0—1,2 м (зручних для садіння, догляду та збирання врожаю до середини гряди з кожного боку). На промислових плантаціях за такої культури гряди роблять на ширину міжколісного простору трактора, а міжгрядові доріжки є коліями для проходу трактора при виконанні робіт по захисту від хвороб і шкідників, внесення добрив, поливу, розкидання укривного матеріалу тощо. На грядах рядки рослин розміщують впоперек гряди з підвищеною щільністю, при "вусатій" культурі — 1,0—1,2 х 0,2—0,3 м, при "безвусій" — 0,8—1,0 х 0,1—0,15 м.

Грядова культура дає можливість прискорювати плодоношення суниці. Для цього краще використовувати дугоподібні каркаси скатанки з плівковим накриттям або, в гіршому випадку, полотна плівки закріплювати на кілочках висотою 20—30 см по периферії гряди. Каркаси слід встановлювати наприкінці березня — на початку квітня, і знімати після того, як мине небезпека пізньовесняних заморозків. Це дасть змогу одержати перші ягоди ранніх сортів на 2—3 тижні раніше, а при великих об'ємах — відчутний економічний ефект.

Сортимент суниці дуже багатий і різноманітний, завдяки чому можна одержувати ягоди в ранні, середні та пізні строки (50—60 днів), а також два урожаї за літо (ремонтантні сорти), та безперервне плодоношення з весни до осені (за рахунок сортів нейтрального дня).

Основними напрямками селекційної програми по суниці в Інституті садівництва є: створення ранніх, великоплідних, врожайних сортів з високоякісними ягодами та високопродуктивних середньо- і пізньостиглих дружнодостигаючих форм, придатних для механізованого та нової технології ручного збирання ягід.

Проблема одержання ранньостиглих, великоплідних сортів в ІС значною мірою вирішена з виведенням таких сортів, як Львівська рання, Десна, Русанівка, Дарунок вчителю, Багряна, які зараз вже займають провідне місце в районованому сортименті України. Подальші дослідження в цьому плані повинні бути пов'язані з підвищенням стійкості нових сортів до несприятливих біо- та абіотичних факторів, а саме: посухостійкість, і, особливо, зимостійкість, стійкість до хвороб, шкідників, що забезпечило б одержання стабільно високих урожаїв екологічно чистої продукції. Кардинальне вирішення цих питань можливе за міжвидової гібридизації.

Методами віддаленої гібридизації в ІС створено принципово новий великоплідний ранній сорт Ольвія, який за безсніжжя, що стає нормою в останні роки, після мінус 25—27°С не лише зберігає рослини, але й нормально плодоносить, тоді як сорти, одержані в межах культигенного виду суниця

КРАЩІ СОРТИ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ ПРИСАДИБНОГО І ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

великоплідна, вже при мінус 17–19°С не лише майже повністю втрачають врожай, а й практично гинуть.

Суттєве збільшення виробництва суниці може базуватися на вирощуванні сортів з високими товарними якостями ягід та дружнім достиганням врожаю. До таких сортів належать Істочнік, Фестивальна ромашка, Присвята, які створені в Інституті садівництва і вже занесені до Реєстру сортів рослин України.

Тож створені в 1970–2000 рр. співробітниками генетико-цитологічної лабораторії сорти суниці – Багряна, Дарунок вчителю, Десна, Істочнік, Львівська рання, Октава, Ольвія, Присвята, Русанівка, Фестивальна ромашка становлять основу сортименту суниці в Україні, займаючи 80–85% в реальних насадженнях майже всіх регіонів України, а також реєстровані в ряді інших республік колишнього Радянського Союзу.

Подаємо короткий опис цих сортів

Багряна. Ранньосередній великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1981 році сортів Десна і Роксана. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою врожайністю великих достатньо одномірних, транспортабельних ягід високої товарності, стійкістю до борошнистої роси, відносною зимо- та посухостійкістю.

Рослини доволі могутні, добре облистнені великим, темнозеленим, шкірястим, блискучим листям. Вусики численні, товсті, червонуваті. Розсада добре розвинута, з сильною кореневою мичкою, що забезпечує добре приживлення при садінні і швидке формування рядків на плантації, високу врожайність у наступному році після літнього садіння.

Квітконоси середньої довжини, товсті, міцні. Суцвіття – багатоквітковий дихазій.

Ягоди великі (перші 45–50 г, з усіх зборів 12,2–13,2 г), тупоконічні, перші іноді здвоєні, темно-червоні, блискучі. М'якуш інтенсивно червоний, щільний, соковитий, ніжний, ароматний, приємного кисло-солодкого смаку (4,0–4,25 бала); містить цукрів 6,76–7,08%, органічних кислот 1,18–1,26%, вітаміну С 74,0–82,6 мг на 100 г сирої маси.

Починає достигати одночасно з Львівською ранньою, але надходження ягід розтягнутіше, хоча врожайність явно вища. Споживання головним чином у свіжому вигляді, але ягоди придатні і для приготування відмінних ароматних продуктів переробки (варення, джеми, соки).

З 1999 р. сорт Багряна занесений до Реєстру сортів рослин України, рекомендується для промислового і аматорського ягідництва на Поліссі і в Лісостепу.

Дарунок вчителю. Ранній великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1978 році сортів Десна та Редглоу. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою, стабільною врожайністю великих, технологічних ягід, стійкістю до грибних хвороб та суничного кліща.

Рослини високі, середньооблистнені достатньо великими інтенсивно зеленими листками на довгих черешках. Вуса середньої товщини, зелені, з легким вишневим відтінком, достатньо численні. Розсада середньорозвинута, але з сильною кореневою мичкою.

Суцвіття – багатоквітковий дихазій на довгому середньої товщини доволі міцному квітконосі.

Ягоди великі, досить одномірні (перші 35–36 г, в середньому з усіх зборів 12,4–15,2 г); перші – усічено-ширококонічні, наступні – правильної конічної форми з шийкою, інтенсивно червоні, блискучі. М'якуш оранжево-червоний, щільний, соковитий, ароматний, гармонійного кисло-солодкого смаку (4,5–5,0 балів); містить цукрів 7,12–7,46%, органічних кислот 1,02–1,23%, вітаміну С 78,0–86,4 мг на 100 г сирої маси.

Дарунок вчителю

Десна

Істочнік

Достигають одночасно з Львівською ранньою, але надходження стиглих ягід дещо розтягнуте. Споживають головним чином свіжими, але вони придатні й для виготовлення відмінних ароматних продуктів переробки (варення, джеми, соки).

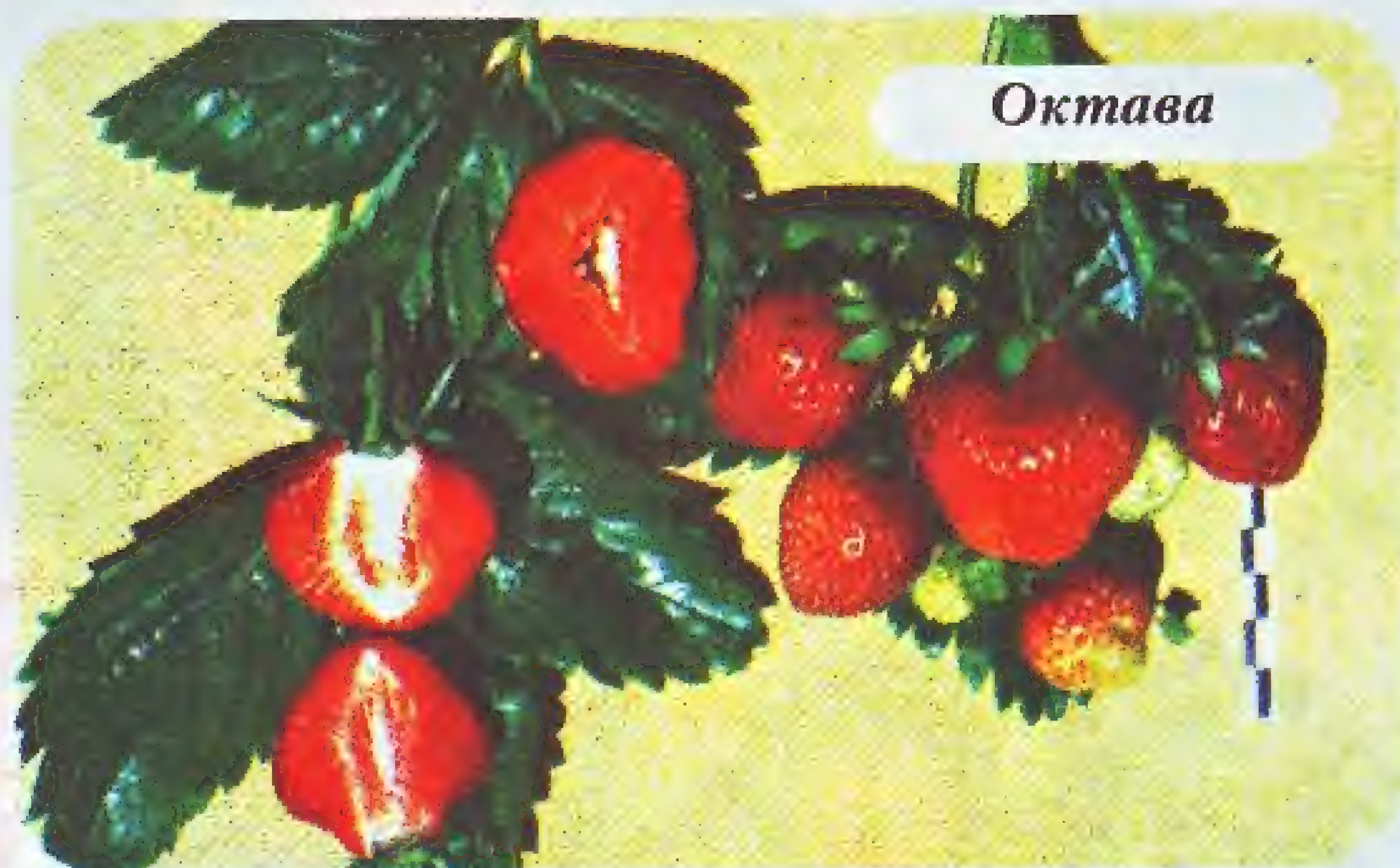
З 1993 р. сорт Дарунок вчителю занесений до Реєстру сортів рослин України, рекомендується для промислового та аматорського ягідництва в усіх регіонах України.

У селекції використовується як донор високої якості ягід підвищеної транспортабельності.

Десна. Надранній великоплідний, дружнодостигаючий сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1972 році сортів Неслухнянка та Редкоут. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою стабільною врожайністю великих транспортабельних ягід, стійкістю до борошнистої роси і плямистостей листя, але дуже уражується суничним кліщем.

Рослини середньої сили росту, помірно облистнені темнозеленими шкірястими листками середньої величини. Вуса се-

редньої товщини, численні, рожеві. Розсада середньорозвинута, але з сильною кореневою мичкою.

Суцвіття — компактний небагатоквітковий дихазій на досить довгому середньої товщини, але міцному квітконосі.

Ягоди великі, перші 32—36 г, у рік першого плодоношення до 47 г, у середньому з усіх зборів 11,1—15,6 г, перші — ширококонічні, наступні видовженоконічні, однотипні, темно-червоні, блискучі, щільні. М'якуш інтенсивно червоний, щільний, соковитий, ароматний, відмінного кисло-солодкого смаку (4,5—5,0 балів); містить цукрів 7,87—8,84%, органічних кислот 0,54—0,68%, вітаміну С 55,85—72,62 мг на 100 г сирої маси.

Починає достигати на день—два раніше Київської ранньої, значно дружніше. Споживають ягоди головним чином свіжими, але вони придатні і для виготовлення відмінних ароматних продуктів переробки (варення, джеми, соки).

З 1987 р. сорт Десна занесений до Реєстру сортів рослин України, рекомендується для промислового та аматорського ягідництва в усіх регіонах України.

У селекції використовується як донор великоплідності, підвищеної транспортабельності ягід високої якості, раннього дружного достигання.

Істочнік. Середньостиглий, високопродуктивний, великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1974 році сортів Покахонтас та Гренадер. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається дуже високою, стабільною врожайністю великих, щільних ягід, стійкістю до грибних хвороб та суничного кліща.

Рослини середньорослі, помірно облистнені світло-зеленим, блискучим, шкірястим листям. Вуса численні, середньої товщини. Розсада помірно розвинута, з сильною кореневою мичкою, що за літнього садіння сприяє доброму її приживленню, швидкому заповненню рядків і одержанню дуже високих урожаїв у перший рік плодоношення.

Квітконоси доволі товсті, високі, міцні. Суцвіття — багатоквітковий компактний дихазій або несправжній зонтик.

Ягоди великі, перші 37—44 г, у рік першого плодоношення 50—58 г, у середньому з усіх зборів 13,7—16,9 г; перші усічено-ширококонічні, нерідко здвоєні, наступні — видовженоконічні, з шийкою, яскраво-червоні, блискучі, дуже ефектні в тарі. Шкірочка міцна, еластична. М'якуш оранжево-червоний, щільний, соковитий, досить приємного кисло-солодкого смаку (4,0—4,25 бала); містить цукрів 6,98—8,06%, органічних кислот 0,92—1,04%, вітаміну С 68,4—78,6 мг на 100 г сирої маси.

Початок достигння — одночасно з сортами Ясна та Коралова-100. Ягоди достигають дуже дружно, вирівняні у зборах. Використовують для споживання свіжими, заморожування, а також для приготування відмінних продуктів переробки (варення, джеми, соки).

З 1989 р. сорт Істочнік занесений до Реєстру сортів рослин України, рекомендується для промислового та аматорського ягідництва в усіх регіонах України.

Октава. Новий ранній великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування у 1997 р. сортів Присвята та Дубровський роднік. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається стабільною врожайністю великих транспортабельних ягід десертного призначення, стійкістю до грибних хвороб та суничного кліща.

Рослини середньорослі, напіврозлогі, добре облистнені темно-зеленим шкірястим листям середньої величини. Вусики товсті, блідо-червоні, численні. Розсада добре розвинута.

Квітконоси середньої товщини, міцні, розміщені на рівні листя. Суцвіття — небагатоквітковий компактний дихазій.

Ягоди великі (перші 36—40 г, у середньому — 12—18 г), ширококонічні, з шийкою, темно-червоні, блискучі, дуже ефектні в тарі. Шкірочка міцна, еластична. М'якуш інтенсивно червоний, щільний, ніжний, соковитий, дуже ароматний, відмінного кисло-солодкого смаку (4,5—4,75 бала); містить цукрів 7,46—8,54%, кислот 0,96—1,48%, вітаміну С 59,82—79,64 мг на 100 г сирої маси.

Достигає одночасно з сортом Русанівка, дружно. Основне призначення — споживання ягід свіжими, які можуть використовуватися і для виготовлення високоякісних продуктів переробки.

З 1997 р. сорт Октава проходить державне сортовипробування. Перспективний для промислової та аматорської культури в районах розвинутого ягідництва України.

Ольвія. Принципово новий ранній великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН, одержаний від схрещування в 1987 р. сорту Присвята з донорною міжвидовою формою підвищеної зимо- та посухостійкості 277-3-16 (Фестивальна×F_1 Fragaria virginiana) Всеросійського селекційно-технологічного інституту плодівництва та розсадництва (м. Москва). Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою врожайністю, відмінною товарністю великих, досить одномірних ягід підвищеної транспортабельності, стійкістю до грибних захворювань та суничного кліща, суттєво вищими рівнями зимо- та посухостійкості порівняно з сортами, одержаними в межах виду F. annanassa.

Рослини середньорослі, напіврозлогі, добре облистнені темно-зеленим, шкірястим, блискучим листям. Сланкі пагони середньої товщини, червоні, численні. Розсада середньоросла, з добре розвинутою кореневою мичкою.

Квітконоси середньої довжини, товсті, міцні. Суцвіття — багатоквітковий, компактний дихазій.

Ягоди великі, одномірні в зборах (перші 32—40 г, у середньому з усіх зборів 11,0—11,8 г), правильної тупоконічної форми з шийкою, інтенсивно червоні, блискучі, дуже ефектні в тарі. М'якуш яскраво-червоний, щільний, соковитий, ніжний, ароматний, гармонійного кисло-солодкого смаку (4,25—4,5 бала); містить сухих речовин 11,0—12,4%, цукрів 7,74—9,06%, органічних кислот 0,79—0,88%, вітаміну С 64,55—86,92 мг на 100 г сирої маси.

Достигають майже одночасно з сортом Десна, але надходження ягід розтягнутіше. Споживають головним чином свіжими. Придатні для виготовлення високоякісних продуктів переробки.

З 2001 р. сорт Ольвія занесений до Реєстру сортів рослин України. Перспективний для промислової та аматорської культури в зонах розвинутого ягідництва. Уже набув популярності у садівників-аматорів.

У селекції використовується як донор ранньостиглості, зимостійкості, стійкості до хвороб та суничного кліща.

Присвята. Середньопізній сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1978 році гібридів В-17-89 (Коралова-100 х Зенга Зенгана) і С-42-44 (Покахонтас х Гренадер). Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою, стабільною врожайністю, дружнім достиганням щільних технологічних ягід відмінного смаку, стійкістю до грибних хвороб та суничного кліща.

Рослини середньорослі, добре облистнені темно-зеленим шкірястим листям. Вусики середньої товщини, блідо-рожеві. Розсада добре розвинута, але за літнього садіння слабко формує дочірні рослини, тому при літньому садінні необхідне щільніше розміщення в ряду (10–15 см).

Квітконоси середньої довжини і товщини, міцні. Суцвіття – компактний дихазій.

Ягоди великі, одномірні в зборах (перші 40–48 г, в середньому з усіх зборів 12,5–15,8 г), правильної овальної форми, темно-червоні, блискучі. М'якуш червоний, щільний, соковитий, ароматний, гармонійного кисло-солодкого смаку (4,5–4,75 бала); містить: сухих речовин 9,2–10,4%, цукрів 7,22–7,6%, органічних кислот 1,02–1,09%, вітаміну С 56,77–78,0 мг на 100 г сирої маси.

Починає достигати одночасно або на два–три дні раніше сорту Зенга Зенгана. Ягоди достигають дружно, для повного збирання врожаю необхідно не більше трьох зборів (у Зенги Зенгани – 5–6). Споживають свіжими, придатні для заморожування та переробки.

З 1992 р. сорт Присвята занесений до Реєстру сортів рослин України, рекомендується для промислового та аматорського ягідництва в усіх регіонах України.

У селекції використовується як донор великоплідності, підвищеної транспортабельності і високої технологічності ягід, дружного достигання, стійкості до грибних хвороб і суничного кліща.

Русанівка. Ранній великоплідний сорт суниці селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1972 р. сортів Львівська рання і Кавальєр. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається високою врожайністю дуже великих досить одномірних ягід, доброю життєздатністю в різних регіонах України, стійкістю до борошнистої роси і плямистостей листя, але середньо уражується суничним кліщем.

Рослини добре розвинуті, добре облистнені великим світло-зеленим матовим зморшкуватим листям. Вуса товсті, зелені, досить численні. Розсада сильна, з добре розвинутою кореневою мичкою, що забезпечує гарно приживлення та швидке формування рядків на плантації.

Квітконоси товсті, досить високі, міцні. Суцвіття – багатоквітковий дихазій, двічі–тричі розгалужений при основі, що збільшує кількість ягід першого порядку, їх вирівняність та дружність достигання.

Ягоди дуже великі, перші 40–44 г, у рік першого плодоношення до 60–65 г, у середньому з усіх зборів 13–18 г, правильної округлоконічної форми з шийкою, яскраво-червоні, блискучі. М'якуш яскраво-червоний, ніжний, соковитий, ароматний, приємного кисло-солодкого смаку (4,0–4,5 бала); містить цукрів 7,54–8,62%, органічних кислот 0,67–1,14%, вітаміну С 66,45–69,62 мг на 100 г сирої маси. Транспортабельність середня.

Починає достигати одночасно з Львівською ранньою, але достигає дружніше. Споживають ягоди свіжими.

З 1986 р. сорт Русанівка занесений до Реєстру сортів рослин України і рекомендований для промислового та аматорського ягідництва на Поліссі та в Лісостепу України.

Фестивальна ромашка. Середньостиглий, високопродуктивний сорт суниці з дружнім достиганням ягід селекції ІС УААН. Одержаний від схрещування в 1978 р. сортів Зоря та Редглоу. Селекціонери К.М.Копань, В.П.Копань.

Відзначається стійкістю до грибних хвороб, зимостійкістю, здатністю швидко формувати ряди після літнього садіння і давати високі врожаї вже в наступному році.

Рослини вище середньої сили росту, добре облистнені великим зморшкуватим листям. Вуса середньої товщини, червонуваті, численні, утворюють в достатній кількості і добре розвинуту розсаду.

Присвята

Русанівка

Фестивальна ромашка

Суцвіття – зонтик або багатоквітковий компактний дихазій на товстому міцному квітконосі середньої довжини.

Ягоди великі, перші 36–42 г, у середньому з усіх зборів 12,4–13,6 г, округлоконічні, оранжево-червоні, блискучі, з шийкою. М'якуш оранжево-червоний, щільний, соковитий, ароматний, приємного кисло-солодкого смаку (4,0–4,5 бала); містить сухих речовин 9,32–9,98%, цукрів 6,48–7,13%, органічних кислот 0,99–1,04%, вітаміну С 67,27–78,62 мг на 100 г сирої маси. Ягоди мають міцну, еластичну шкірочку, підвищену транспортабельність.

Достигають у середні строки, дружно, практично одночасно в суцвітті. Споживають свіжими та придатні для виготовлення високоякісних продуктів переробки.

З 1992 р. сорт Фестивальна ромашка занесений до Реєстру сортів рослин України і рекомендований для промислового та аматорського ягідництва в усіх регіонах країни, а з 1999 р. – і в регіонах розвинутого ягідництва європейської частини Російської Федерації.

У селекції використовується як донор дружного достигання, великоплідності та доброї транспортабельності ягід.

К.М.Копань, В.П.Копань,
Інститут садівництва УААН, Київ

Сорт Хосуї (перший урожай)

Новосели нашого саду

Останнім часом на прилавках наших ринків і супермаркетів поряд із всілякими заморськими фруктами: ківі, ананаси, манго, з'явилися чудернацькі "наші" (наголос на "і"). Зовні подібні до наших яблук бронзового забарвлення. В кого знайдеться в кишені зайвих 5 гривень, може навіть спробувати одну таку штуку. В той же час для наших садів можуть бути не такою вже й диковинкою "наші" — азіатські груші, котрі в нашій місцевості чудово ростуть і плодоносять.

Азіатська груша походить з Далекого Сходу, де споконвічно вирощується у Китаї, Кореї, Японії. У кожній з цих країн налічується по сотні сортів "наші", які походять від трьох місцевих диких видів далекосхідної груші: уссурійської, Бретшнейдера та піщаної, або китайської. Дерева сильнорослі, з крихкою деревиною, досить високою морозостійкістю, взимку витримують зниження температури до мінус 26°С, тобто за морозостійкістю вони на рівні наших європейських сортів груші.

Що ж цікавого з господарської точки зору у цих груш? Як зазначалося вище, зовні вони подібні до яблук, а на смак дещо нагадують груші. Хоча м'якуш зовсім не маслянистий і без бергамотового аромату. У "наші" м'якуш колеться як у яблука, має нудотно-солодкий смак. Плоди досить великі — від 150 до 400 г залежно від сорту та навантаження на дерево, оригінального бронзового або жовто-зеленого кольору. За забарвленням сорти азіатської груші поділяють на груші з бронзовим забарвленням — Хосуї, Косуї, Шінсуї, Шінко, та з жовто-зеленим — Кікусії, Олімпік.

При достиганні плоди не набувають маслянистої консистенції, завжди залишаються твердими, мають чимало кам'янистих клітин, ніколи не спухають під час зберігання. Сорти поділяються на ранньо-, середньо- та пізньостиглі.

За нашими спостереженнями, "наші" цвітуть приблизно у ті ж строки, що і європейські груші. З тих сортів, що є в нашій колекції, лише сорт Олімпік зацвітає на два дні раніше від наших. Усі сорти цієї груші схильні закладати генеративні бруньки на однорічній деревині. Тому на відміну від європейських сортів, які починають плодоносити у кращому разі на 5—7-й рік, ці з третього року вже з урожаєм. Відзначаються регулярною та щедрою врожайністю, а від цього (при навантаженні врожаєм) значною мірою пригнічується вегетативний приріст. А що ж до останнього, то молоді пагони виділяються сильним ростом і величезними порівняно з європейськими сортами листками (у 5—6 разів більші). Це, напевне, головна цінність і особливість цих груш. Такий листок забезпечує максимально інтенсивний фотосинтез і потік поживних речовин до плодів. Покрите восковим нальотом темно-зелене листя не уражується ні паршею, ні борошнистою росою, ні бактеріальним опіком і ніякими іншими хворобами і шкідниками.

Сорти азіатської груші добре сумісні з усіма іншими видами груші, на яких добре вдаються щепи "наші". У той же час наші спроби щепити ці груші на айві були невдалими, прищепи прижившись, але через 1—2 роки гинули. Щепи азіатських груш у нашій місцевості зовсім невибагливі, хіба що існує єдина вимога — дерево "наші" повинно мати опору. Ми під час садіння завжди забиваємо біля саджанця "наші" кілок та прив'язуємо до нього деревце. Якщо цього не зробити, то вітер може позламувати пагони або звалити саджанець з корінням.

У світовій садівничій практиці азіатські груші використовуються в селекції як донори цінних господарських ознак. Так, Г.В.Єрьомін, автор славнозвісної аличі Кубанська комета, в результаті схрещування сортів корейської та європейської груші отримав перспективну форму Утренняя свежесть. У Казахстані отримано міжвидові гібриди між грушею уссурійською та Лісовою красунею. Нині це добре відомі садівникам-аматорам Талгарська красуня та Киргизька зимова, які зарекомендували себе у наших умовах з найкращого боку.

Крім далекосхідних країн, азіатські груші нині поширені в Австралії, Новій Зеландії, Франції, США. У власну помологічну колекцію "наші" ми отримали від розсадниковода зі штату Орегон Джіма Гілберта та з Китаю з невідомого джерела. Наводимо опис сортів "наші", що вже декілька років у нас плодоносять.

20-те століття (яблучна груша, Ніісейкі). Вважається однією з кращих азіатських груш, походить з Японії. Дерево середніх розмірів з пониклими гілками, листя велике практично не уражується хворобами і не пошкоджується шкідниками. Сорт цвіте у ті ж строки, що й більшість європейських груш. У цей час квітки цього сорту, як і інших азіатських груш, надзвичайно полюбляє жукквіткоїд Оленка. Це, певно, єдиний шкідник, що "доймає" ці груші. Як показує наш досвід, цей сорт достатньо самоплідний. Плоди середнього розміру (200 г), зеленого забарвлення, при основі жовті, за господарської стиглості досить соковиті з твердим м'якушем, приємні на смак, зберігаються до січня. Досить зимостійкий сорт. В культурі з 1898 р.

Дайсуї Лі — плоди великі або дуже великі (до 400 г), яйцеподібної форми з зеленуватою твердою шкірочкою. Дуже соковиті, гармонійного смаку. Знімальна стиглість настає на початку жовтня, плоди зберігаються в умовах сховища 5—6 місяців. Дегустація відбулася 5.02.2002 року.

Хосуї (див. фото) плоди середніх розмірів (200 г), бронзово-коричневого забарвлення, соковиті з хрустким м'якушем, в якому накопичується до 12 % цукру. Самозапильний сорт, але краща продуктивність при перехресному запиленні іншими азіатськими грушами. Достигає з середини серпня до початку вересня. Тому врожай збирати варто в 2—3 етапи.

Косуї — плоди дрібні або середнього розміру залежно від навантаження дерева, жовті з бронзовим покривним забарвленням, смачні, достигають у другій половині липня — на початку серпня, зберігається в сховищі до вересня.

Олімпік — це груша корейського походження. Плоди з рум'янцем, дуже великі, округлої форми, хрусткі, соковиті. Достигають у жовтні і дуже довго зберігаються, ми дегустували їх цього року 5 лютого.

Посадіть ранню грушу

Скороспілка із Треву

Якщо комусь із читачів "ДСГ" доводилося проїжджати наприкінці липня з Володарки до Тетієва (Київська обл.), то на під'їзді до Косівського водосховища з лівого боку, напевне, милувався алеєю красивих з пірамідальною кроною груш, які щорічно радують яскравозабарвленими невеликого розміру смачними з сильним ароматом плодами — Скороспілка із Треву, або просто **Тревінка** — один з надранніх сортів груші.

Такий, дещо "гоголівський", вступ до статті зроблено для того, щоб привернути увагу до груш саме раннього строку достигання, бо в широкому загалі до ранніх сортів груші дещо зневажливе ставлення. Адже в цей час є багато інших плодів і ягід.

Не буду зупинятися на тому, наскільки поживні й корисні ранні груші, зауважу лише те, що з економічного боку ця група сортів дуже вигідна. Позаяк ранні груші мають доволі високу ціну на ринку, особливо у великих містах та в зонах відпочинку: Крим, узбережжя Азовського і Чорного морів, Трускавець, Миргород, Хмільник тощо.

Адже коли вже достигнуть Улюблена Клаппа, Корсуньська та інші літні сорти, то ціна на базарі значно впаде і буде невигідно возити груші на базар і віддавати їх за безцінь. Тому на ранньолітні сорти варто звернути увагу і селянам, і дачникам, і фермерам.

Найкращою серед ранньолітніх сортів, на мій погляд, є груша сорту **Красива**, що цілком виправдовує свою назву. Селекціоновано цей сорт в Уманському аграрному університеті (Іллінка х Улюблена Клаппа). Дерево сильноросле з товстими основними гілками та пагонами сіро-коричневого забарвлення, листя темнозелене з восковим нальотом, стійке до парші. За результатами наших досліджень, сорт добре сумісний з айвою, глодом, на яких починає плодоносити на 3-й рік, а на сіянці груші — на 5-й. Достатньо врожайний сорт. Плоди одномірні, класичної грушоподібної форми (Бере), досить великі (до 200 г), зелено-жовтого кольору з яскравим розмитим рум'янцем. М'якуш маслянистий, соковитий, відмінного смаку. Плоди достигають наприкінці липня — на початку серпня, десь на 10—15 днів раніше від сорту Улюблена Клаппа. Потребує поетапного збирання врожаю.

Іллінка — надзвичайно поширений старовинний сорт. Прекрасний майже в усіх відношеннях: швидкоплідний (починає плодоносити на 5—6-й рік), плодоношення регулярне, ранньостиглий (у нашій зоні починає достигати з 20 липня).

Сорт самобезплідний, тому поруч мають рости груші інших сортів. Плоди знімати з дерева слід впрозелень, коли м'якуш ще твердий, позаяк перестиглі плоди втрачають добрі смакові якості і гниють з середини. Зберігаються протягом кількох днів.

Суттєвий недолік сорту — дуже уражується паршею, особливо плоди. Тому потребує декількох обробок фунгіцидами.

Юньська лепотіка — сорт болгарської селекції, може замінити в нашій зоні Іллінку. Отриманий від схрещування сортів Бере Жіффар х Майська.

Дерева цього сорту відзначаються зимостійкістю, сильним ростом, стійкістю до парші. Починає плодоносити на 5—6-й рік (на сіянцях груші). Спроби щепити цей сорт на айві виявилися у нас невдалими, тому зробили висновок, що з айвою він несумісний. Плоди невеликі (70—100 г), видовжені, зеленого кольору, приємного смаку. В нашій зоні достигають у середині липня, у сховищі можуть зберігатися кілька днів. Це один з самих ранніх у нашій місцевості сортів груші.

До ранніх сортів належать також сорти: **Трапезниця, Сонячна, Пловдіївська-1**. У нашій зоні вони вивчені мало і з певністю рекомендувати їх ще не можемо, а на півдні України вони зарекомендували себе з кращого боку.

П.О.Мазур

Кікусії — ця груша японського походження. Плоди середніх розмірів (150—180 г), жовто-зеленого забарвлення з сильним ароматом. М'якуш білий, хрусткий, соковитий. Достигає повільно, окремі плоди в середині серпня, інші наприкінці, а частина — в середині вересня. Потребує поетапного збирання врожаю.

П.О.Мазур,
зав. с./г. відділом НЕНЦ,
вул. Вишгородська, 19, Київ

ТОВАРИ СКРИНЯ ПОШТОЮ

Ви можете надіслати замовлення звичайним листом за адресою:
01023, м. Київ, а/с 625-Д, каталог «Скриня»
або зробити замовлення за телефоном:
8-800-504-44-40 (без вихідних).
Всі дзвінки безкоштовні.
Ви сплачуєте за товар на пошті в момент отримання.

Спеціальна пропозиція від каталогу «Скриня» – додаток «СКРИНЬКА»

Кожному замовнику в ПОДАРУНОК

1 Набір з двох махрових рушників
14 75 грн.
Склад: 100% бавовна
Розмір: 40х80 см
Артикул 50387 Ціна 14,75 грн.

2 Хустка
15 95 грн.
Склад: напіввовна
Розмір: 70х70 см
Артикул 10698
Ціна 15,95 грн.

3 Набір кошиків з харчової пластмаси
Розмір кошиків: 34х25, 28х20, 22х15 см.
Артикул 60004
Ціна 19,95 грн.

19 95 грн.

9 45 грн.

4 Пряжа
Склад: напіввовна
Вага: 100 г
Колір: червоний, жовтий, зелений, білий, фіолетовий,
Артикул 50413 Ціна 9,45 грн.

19 95 грн.

5 Сумка господарська
По одній кишені всередині та зовні.
Склад: 100% поліестер
Висота: 37 см
Довжина: 34 см
Артикул 50955
Ціна 19,95 грн.

7 Покривало жакардове
Склад: 65% бавовна, 35 % синтетика
Розмір: 150х212 см
Колір: зелений, бордовий, синій
Артикул 50142
Ціна 59,45 грн.

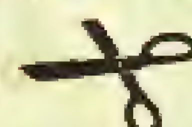

14 85 грн.

6 Набір мисок з нержавіючої сталі
До набору входить 3 миски
Об`єм 0,6 л
Артикул 61121
Ціна 14,85 грн.

59 45 грн.

8 Комплект
Склад: 100% бавовна
Скатерка: 140х90 см
Рушник: 75х45 см
2 завіски на вікно: 75х58 см
Фартух та 2 прихватки
Артикул 31430
Ціна 25,85 грн.

25 85 грн.

УВАГА!!!

Відтепер мінімальна сума замовлень не обмежена

Заповніть бланк замовлення, виріжте та надішліть за адресою:
01023, м. Київ, а/с 625-Д, каталог «Скриня»

Я, ______________________________
прізвище, ім'я та по батькові
____
індекс, докладна поштова адреса, телефон

замовляю за каталогом "Скриня" такі товари:

Артикул	Назва товару	Колір	Розм.	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
					Разом:	

Підпис Замовника: ______________________

КНИГИ — ПОШТОЮ

КНИГОНОША
www.greenpes.com

«Книгоноша», а/с 110 – ДС, м. Київ -71, 04071
тел. (044) 467-50-24

***Шановні друзі!** Книгоноша підготував для вас подарунок — новий випуск каталогу «Книгоноша. Весна — літо 2002» та розіграш чудових призів-книжок. Замовте книжки з нашої рекламної полички — отримайте новий випуск каталогу безкоштовно та візьміть участь у розіграші призів.*

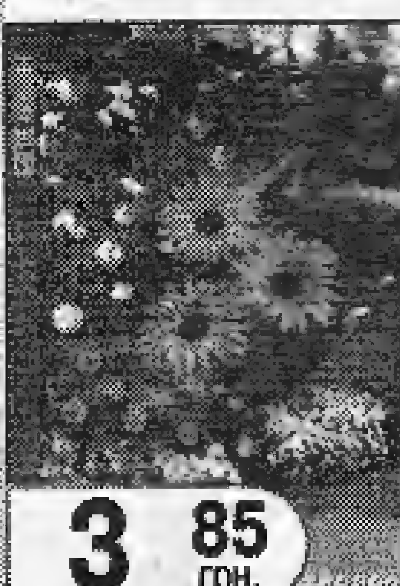
Три врожаї на рік. — 62 с.

Три врожаї за одне літо? Їх можете зібрати і ви, варто лише змінити технологію висадки культур та догляду за ними. Про це у книжці, а ще про картоплю, яку не їсть колорадський жук, картоплю по-китайськи, огірки без хімії та багато іншого.

Сад і город без шкідників і хвороб. — 64 с.

Хоч як це не дивно, але чимало городників і садівників заходжуються рятувати врожай на своїх ділянках лише тоді, коли там уже господарюють шкідники і хвороби. Про методи боротьби за врожай, найефективніші препарати, основні правила обприскування – в одній книжці.

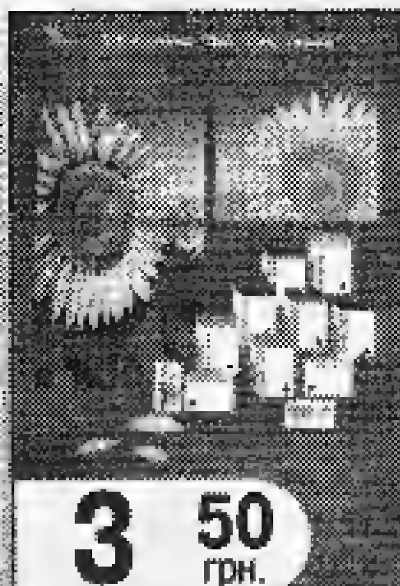
Квітник без шкідників і хвороб. — 56 с.

Що робити, якщо ваша улюблена квітка раптом захворіла? Ця книга – справжній лікар, який завжди надасть інформацію про будь-яких шкідників рослин та ефективні засоби боротьби з ними в умовах теплиць, оранжерей та на підвіконнях вашої домівки.

Теслюк П.
Календар картопляра. — 91 с.

Маючи календар картопляра на цілий рік, легко дізнатись, коли і як треба підготувати ґрунт, доглядати бульби, використовувати насінний матеріал. А корисні поради відкриють вам секрети приготування різноманітних страв без зайвих зусиль та клопоту.

Бадья Л.
З гомеопатією – до здорового та повноцінного життя. — 40 с.

У аптеках дедалі більше стає ліків із позначкою «гомеопатичні», а в усьому світі зростає інтерес до цієї науки. Як уникнути грипу, гаймориту, остеохондрозу, поліартриту, рахіту, гіпертонії, простатиту та аденоми, кинути палити, позбавитися стресів та зайвої ваги, підтримувати своє здоров'я за допомогою гомеопатичних препаратів - про все це в одній книжці.

Мулявко Н.
Здоров'я з вулика. Всі продукти бджільництва. — 40 с.

«Бджола дає можливість вилікувати всі наші хвороби. Це найкращий маленький друг, який є у людини на світі», – писав Д. Мор. Здавна людина використовувала продукти бджільництва в харчуванні й лікуванні. Про походження, властивості, якісні показники та рекомендації до застосування всіх продуктів бджільництва, перелік хвороб, при лікуванні яких застосовують бджолопродукти, розкаже ця необхідна кожній родині книжка.

Товстуха Є.
Кришталева чара... Сто українських алкогольних лікувальних напоїв. — 188 с.

Сто рецептів традиційних народних алкогольних напоїв від знаменитого українського травозная, лікаря з великої букви Євгена Товстухи, який вже сорок років лікує людей від багатьох хвороб, в тому числі й від пристрасті до «зеленого змія». Книга покликана допомогти зцілити людський організм і водночас має сформувати культуру пиття, спираючись на засади народного світогляду і моралі.

Погодіна Й.
Закарпатське печиво. — 208 с.

Як випекти гарний торт або печиво з обмеженої кількості доступних продуктів та не витрачаючи багато часу. Треба згадати традиційні та улюблені рецепти наших бабусь. У цій книзі зібрано багато цікавих старовинних та сучасних рецептів приготування виробів з різних видів тіста - дріжджового, пісочного, медового, листкового, оригінальних тортів і тістечок, а крім того, подано ще й 100 корисних порад господиням, які люблять пекти вдома.

Кара-Васильєва Т.
Українська сорочка: Альбом. — 208 с.

Вишивка – один з найдавніших та найулюбленіших серед українців видів народного мистецтва. В пропонованому альбомі майстра народної вишивки Тетяни Кари-Васильєвої подано основні техніки традиційної української вишивки, застосовані для оздоблення жіночих та чоловічих сорочок, наведені практичні поради, що допоможуть початківцю осягнути таємниці цього чарівного мистецтва. Вміщено також численні кольорові фотоматеріали та ілюстрації до опису різних способів вишивання.

Маркуша А.
А я сам! — 192 с.

Книжка для тих, хто тільки починає майструвати, – для дорослих і дітей. Вчить умінню користуватися різними інструментами, майструвати найпростіші речі для дому і для школи. Містить схеми і чудові ілюстрації.

Правила дорожнього руху. Збірник. Витяги з нормативних документів і актів України, діючих у сфері закону України «Про дорожній рух», із змінами, доповненнями та системою штрафів. — 64 с.

Найновіше зібрання містить усі зміни й доповнення останнього часу. Крім того – дорожні та розпізнавальні знаки, дорожня розмітка, номерні знаки України та інших держав, перелік порушень та відповідні стягнення.

Серія «Книжка для малюка»

Доброго ранку: Вірші. — 12 с.
На зарядку по порядку: Вірші. — 12 с.
Умивальна пісенька: Вірші. — 12 с.
На добраніч: Вірші. — 12 с.
Смачного: Вірші. — 12 с.
Дякую: Вірші. — 12 с.

Яскраві книжечки-картонки, з якими ваш малюк зможе сказати доброго ранку, на добраніч, дякую, смачного всім своїм домашнім, а якщо він ще не вміє розмовляти, то заспівайте йому цю гарну пісеньку, і вона стане добрим янголом його дитинства.

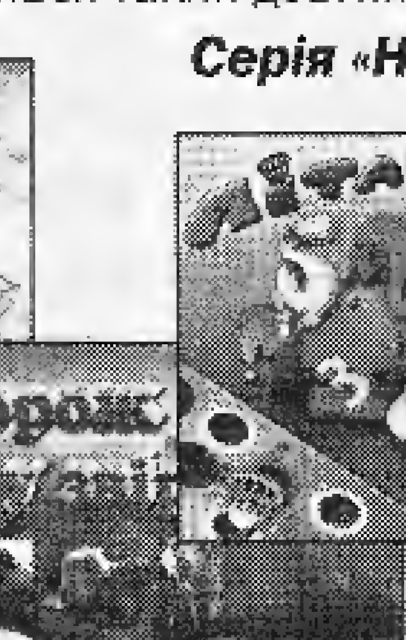

Кіплінг Р.
Як було написано першого листа: Казка. — 16 с. ***Ціна — 2,65 грн.***
Звідки в леопарда плями. — 12 с. ***Ціна — 2,70 грн.***
Слоненя. — 10 с. ***Ціна — 2,65 грн.***

Чудові книжечки відомого дитячого письменника Редьярда Кіплінга: кумедна історія про те, як в далекі доісторичні часи пустотлива дівчинка Теффі написала перший лист-картинку, який кожен з її знайомих та рідних витлумачив посвоєму; звідки у Зебри з'явилися смуги, у Леопарда плями, і чому Ефіоп став чорним; як у слоненятка з'явився такий довгий хобот.

Серія «Настільні ігри»

1. Цирк Шапіто.
2. Подорож у звіринець. Три зернини.
3. Літаючі ковпачки.

Вам сумно? Надворі погана погода і немає чим зайнятися? У вас канікули, свято чи просто завітали друзі? Час непомітно і весело пролетить разом із розвиваючими настільними іграми, які подарують дітлахам і дорослим море задоволення. За допомогою кубика та фішок діти повинні якнайшвидше дійти до потрібної клітинки у цирку Шапіто, зібрати 3 чарівних зернини та познайомитися із мешканцями звіринця. А літаючі ковпачки, попадаючи в лунку з очками, виявлять найвлучнішого гравця-переможця.

Мінімальна сума замовлення — 15 грн.

Увага! З 21 січня 2002 р. Укрпошта підвищила тарифи на свої послуги. Тому, якщо сума вашого замовлення менша, ніж 15 грн., ми змушені будемо додати **1 грн.** за послуги Укрпошти.

Зверніть увагу, що до вказаної ціни входить тільки вартість пересилання. А за переказ грошей на наш рахунок пошта візьме з вас додаткову плату, яка становитиме до **4,5%** від суми замовлення. Гроші за книжки ви заплатите на пошті при отриманні посилки.

Шановні наші читачі!

На допомогу господарям, котрі розводять домашніх птахів у своїх господарствах, редакція журналу "Дім, сад, город" видала книги "Домашній двір. Кури" та "Домашній двір. Гуси". Зараз готується до видання нова книга "Домашній двір. Качки".

Ці книги ви можете придбати в редакції або замовити поштою.

У цьому номері "ДСГ" ми подаємо окремі розділи з книги "Домашній двір. Качки".

КАЧКИ

БІОЛОГІЧНІ ТА ГОСПОДАРСЬКІ ОСОБЛИВОСТІ КАЧОК

Від своїх диких предків домашні качки успадкували стійкість до низьких температур. Цьому сприяє термоізолюючий підшкірний жировий шар та особливість будови пір'яного покриву. Понад 40 % усієї енергії у качок, що надходить з кормом, перетворюється в жир. Гірше качки витримують високу температуру повітря, проте їхні пристосувальні можливості достатньо високі, щоб можна було розводити їх і в південних областях.

У качок високий рівень обміну речовин. Видова несприйнятність їх до багатьох інфекційних захворювань птиці зумовлює їхню високу життєву спроможність в умовах присадибного господарства. На них не нападають чума, тиф, бацилярний пронос, віспа і дифтерит.

Качаче м'ясо має специфічний смак і добрі харчові якості. Тому воно є відмінним продуктом для приготування різних страв, холодних і гарячих закусок, консервів. У ньому міститься 17 % білків, серед них 98 % — повноцінні. Збалансованість амінокислот у качачому м'ясі близька до оптимальної формули. У м'ясі качок підвищений вміст жиру — до 53 %, який засвоюється в організмі людини на 97—98 %. Він є добрим розчинником вітамінів А і D. Саме тому качачий жир за поживністю перевищує жир великої рогатої худоби.

Качки мають високу плодючість, швидкоспілість та життєздатність. У них смачне й поживне м'ясо.

Розводячи качок, господарі повинні мати на своїх подвір'ях не лише продуктивну, а й гарну птицю.

ПОРОДИ КАЧОК

У присадибному господарстві вигідно розводити качок. Вони добре пристосовуються до умов утримання. Як сільськогосподарська птиця з давніх-давен качки привертали увагу добрими м'ясними якостями та високою несучістю. В особистих господарствах трапляється багато різних місцевих популяцій качок. Із м'ясних порід і породних груп розводять такі.

Пекінські. Походять з Китаю. До нас цю птицю завезли в 1925 р. Вона має масивний тулуб, широкі груди. Жива маса селезнів 3,5—4,2, качок — 3—3,6 кг. Оперення біле з жовто-кремовим відтінком. Починають нестися у 6—8-місячному віці. Несучість за один рік становить 100—140 яєць масою 85 г. За відгодівельними якостями посідають одне з провідних місць у качківництві. Швидко ростуть, добре відгодовуються. Їхнє м'ясо соковите, смачне. Качки пекінської породи рідко насиджують яйця. Виведення молодняка — 75 %.

Українські . Місцевого походження. Їхнє оперення буває двох кольорів: сіре й глинясте. У сірого селезня голова чорна із зеленим полиском, груди червоно-бурі. На крилах сині "дзеркальця" з білими окрайками. Качки мають такі ж дзеркальця, як і селезні. У глинястого селезня голова каштанова з бронзовим полиском. Дзьоб зелений. Тулуб і груди бурого кольору. У качки голова каштаново-коричнева з чорними смужками від дзьоба до шиї. Ці качки більші, ніж сірі. Жива маса селезнів — 3,5, качок — 3 кг. Середня несучість за один цикл — 120 яєць масою 80—90 г. Шкаралупа біла. Статевої зрілості досягають у 6-місячному віці. Несучість триває 6—7 місяців. Життєздатність птиці висока.

Руанські. Оперення таке, як у диких, зеленого забарвлення, на шиї кільце з білого пір'я, не замкнуте ззаду. Груди червоно-коричневі, хвіст чорний, блискучий. Це досить високопродуктивна порода. Жива маса селезнів 4,5, качок 4 кг. За рік від несучки одержують 90—100 яєць масою 70—80 г. Руанські качки добре відгодовуються, досягаючи маси 5,5 кг.

Чорні білогруді. Оперення у цієї птиці чорне, частина грудей і живота біла. У селезнів оперення верхньої частини шиї синьо-фіолетового відтінку. На крилах є "дзеркальце" із зеленуватим або фіолетовим відтінком. Невибагливі до корму. Жива маса селезнів 3,5—4, качок 3—3,5 кг. Життєздатні — виживає до 90 % каченят. Ці качки несуть до 120 яєць на рік масою 80 г.

Мускусні. Це лісова птаха, водойми їй майже не потрібні. Забарвлення пір'я різне: біле, чорне, сіро-перламутрове, димчасте. Цю качку називають по-різному: в США — бразильською, турецькою, мускусною, в Європі — мускусною, барбарійською, бородавчастою, індійською, турецькою й німою, у нас — мускусною і шипуном. Дехто вважає, що її одержали від схрещування звичайної качки з індиком. Це неправильно. Мускусна качка — самостійний вид.

Дорослі мускусні селезні мають живу масу 4—5, навіть 6 кг, качки 2—2,2 кг. Якщо звичайні каченята вилуплюються через 28 діб, то мускусні — через 34—36. Одна качка може висидіти 20—28 каченят. Нестися починають у 6—9-місячному віці і за рік знось 60—120 яєць масою 70—80 г.

У домашніх мускусних качок збереглася здатність добре літати. Вони перспективні в особистому господарстві, оскільки не дуже вибагливі до кормів. Влітку споживають багато трави, взимку — подрібненого сіна. Вони їдять практично все. Особливо люблять зерно кукурудзи і різні мішанки. Зиму птиця витримує легко.

Московські білі — породна група м'ясного напряму, виведена в радгоспі "Птичное" Московської області схрещуванням пекінських качок з селезнями хакі-кемпбелл.

Жива маса селезнів московських білих становить 4—4,2, самок 3—3,4 кг. Несучість 100—120 яєць за рік.

За типом будови тіла схожі на пекінську породу. Тулуб піднятий. Груди випуклі, широкі. Шия середньої товщини. Ноги короткі, широко поставлені.

Московські білі качки характеризуються високою заплідненістю і виводимістю яєць.

Ейльсбюри — порода, виведена в Англії. Птиця з горизонтально поставленим масивним тулубом. Голова середня з темно-свинцево-голубими очима і дзьобом блідого кольору. Ноги світло-оранжевого кольору. Оперення біле. Жива маса самців 4—4,5 кг, самок 3,5—4 кг. Несучість 100 яєць. Качки у 50—60-денному віці важать 2—2,5 кг.

Мюлларди — це гібрид, одержаний від схрещування мускусної (самець) і свійською качок (самка). Оскільки гібридне потомство абсолютно безплідне як по жіночій, так і по чоловічій лініях, його використовують лише в першому поколінні для одержання дієтичних продуктів. М'ясо мюллардів пісне, ніжної консистенції з характерним присмаком дичини: їхня печінка має високі смакові та дієтичні властивості. У 4-місячному віці їхня жива маса досягає 3,5—4 кг.

Руські підсадні — виведені шляхом одомашнення диких качок. Використовують цю птицю для приманки на полюванні за дикими качками. Маса селезнів — 1,4—1,5 кг, качок — 1,3—1,4 кг. Несучість 40 яєць за цикл. Маса яйця 50 г. Птиця добре фуражує на водоймах.

Із м'ясо-яєчних порід і породних груп качок найпоширеніші такі.

Хакі-кемпбел. Ця порода виведена в Англії. Качки невеликі, оперення кольору хакі. Голова у селезня чорна, блискуча. Шия і груди коричнево-бронзові. На спині і крилах пір'я має світлі смужки. На решті тулуба оперення буро-пісочного відтінку. Жива маса селезнів 2,8—3,5, качок 2,3—3,5 кг. За продуктивний цикл несучість становить 180—200 яєць. Статева зрілість настає у 6-місячному віці. Птиця цієї породи дуже гарна, тому для колекції треба мати в господарстві кілька таких качок.

Дзеркальні — вітчизняного походження. У селезнів голова і шия темні з синьо-зеленим відтінком. На шиї біле "кільце". Груди коричнево-червоні. Тулуб світло-сірий. На крилах у селезня і в качок є темно-синє "дзеркальце". Жива маса селезнів 3,5—4, качок 3 кг. Несучість 200 яєць середньою масою 80 г. Шкаралупа біла.

Опрингтон — порода виведена в Англії шляхом схрещування качок каюга, ейльсбюри та індійських бігунів. Тулуб довгий, широкий. Груди широкі. Шия довга. Оперення червоно-жовтого, палевого кольору. Жива маса селезнів 2,6—3,5 кг, качок 2,5—3,2 кг. Несучість 160 яєць за рік. У 8-тижневому віці каченята важать 2 кг. Качки добре фуражують. Їх використовують у якості материнської лінії за схрещування з мускусними качками.

Каюга — порода виведена в США. Тулуб довгий, широкий. Голова маленька, довга з високим чолом, очі темно-коричневого кольору. Дзьоб злегка зігнутий, довгий. У качок дзьоб чорно-синього, а у селезнів оливково-зеленого забарвлення. Хвіст широкий, горизонтальний. Плюсна чорно-червоного кольору. Оперення чорного кольору з смарагдово-зеленим блиском. Маса селезнів 3,6 кг, качок 3 кг. Несучість 100 яєць за цикл.

Качок використовують як декоративну птицю.

ЯЙЦЕВІ ПОРОДИ КАЧОК

Індійські бігуни. Характерна особливість цих качок — майже вертикально поставлений тулуб, високі ноги, довга й тонка шия. Бігають вони, не перевалюючись з ноги на ногу. Оперення буває біле, червоно-попелясте або чорне.

Маса селезня 1,8, качок — 1,7 кг. Несучість — 200 яєць за один продуктивний цикл. Маса яйця 75 г.

Статева зрілість настає у 5-місячному віці. Яйця за своїм смаком не поступаються курячим. Це дуже цікава порода. Індійські бігуни фуражують на пасовищах.

КОМПЛЕКТУВАННЯ Й УТРИМАННЯ ДОРОСЛОГО СТАДА КАЧОК

Результати роботи качачої ферми залежать від якості птиці, системи її утримання, повноцінного годування та дотримання ретельних ветеринарно-санітарних заходів. Під час сезонного виробництва качачого м'яса господарство комплектується один раз на рік молодняком, виведеним у березні-квітні, а за цілорічного вирощування двічі: молодняком, виведеним у листопаді-грудні та березні-квітні.

Для ремонту відбирають молодняк з добрим екстер'єром, без ознак захворювання. Каченята повинні бути рухливими, вкритими гладеньким пір'ям, з міцною будовою тіла, мати широко розставлені ноги з яскраво вивленою пігментацією, розвинуті й щільно притиснені до тулуба крила.

Відбирати молодняк за цими ознаками необхідно в добовому віці, потім у 55—60-денному, 120—130- і 160—170-денному. До ремонтної групи не повинні потрапляти каченята, що мають екстер'єрні вади, а також ті, маса яких нижче середньої маси птиці цих груп. Каченят у ремонтному стаді має бути 114 % від плану комплектування маточного стада.

Статеве співвідношення птиці повинно становити не менш як 1:6—1:7.

Для відбору найміцнішої, здорової і витривалої птиці старшого віку можна застосовувати метод її вибракування шляхом прогону. Для цього 20—40 голів молодняка проганяють на відстань 200—300 м. Одночасно визначають слабку птицю — до неї відносять каченят, які під час бігу відстають або біжать з допомогою змаху крил. Таку птицю, як непридатну для плем'я, вибраковують і відгодовують на м'ясо.

Добра качка рухлива, енергійна, має правильні форми тіла, глибокий тулуб, відзначається підвищеним апетитом. Кут, утворюваний лініями спини і задньої частини черева, у доброї несучки наближається до прямого, а у поганої він гострий. Маса качок, яких залишають на плем'я, не повинна бути нижче середньої для певної породи. Так, маса дорослих пекінських каченят має бути в межах 3—3,5 кг, качурів 3,5—4 кг, українських білих — відповідно 2,7—2,9 і 3,2 кг.

За належних умов утримання та годування качки починають нестися в 6—7 місяців й інтенсивно несуться протягом 6—7 місяців. За цей період від однієї качки можна одержати 120—130 яєць. Несучість качок весняного виведення може становити: у січні 15—20 яєць, лютому — 20—22, березні — 22—24, квітні — 22, травні — 18—20, червні — 12, липні — 10—12 яєць. Качки літнього та осіннього виведення несуться на 20—25 % менше.

Отже, за дворазового комплектування репродуктивного стада качок від однієї качки-несучки можна одержати 220—240 яєць. За багаторазового комплектування у маточному стаді можна залишати 30—40 % переярої птиці, яка щодо конституції, здоров'я задовольняє зоотехнічно-ветеринарні вимоги.

Висока продуктивність птиці краще виявляється за оптимальних умов утримання. Основними з цих умов є температурно-вологісний режим, газовий склад повітря, площа приміщення чи вигулу, величина груп, фронт годування та напування, забезпечення гніздами.

Важливість дотримання цих вимог не можна недооцінювати, бо відхилення від них зумовлює зниження збереження птиці та її несучості, зменшує вихід інкубаційних яєць і виведення каченят.

У сучасних типових приміщеннях передбачені зоогігієнічні та зоотехнічні умови забезпечуються типовим обладнанням. Поряд з цим на пташиній фермі качок можна утримувати в пташниках полегшеного типу, побудованих з місцевих матеріалів з природною вентиляцією через віконні рами та фрамуги. Качки порівняно з іншими видами птиці менш вибагливі до температури, і її зміни від 0 до мінус 5°С не впливають на стан їхнього здоров'я, якщо качки не несуться. У період несучості птиці така температура негативно впливає на продуктивність. Тому треба так відрегулювати природну вентиляцію (запобігаючи протягам), щоб температура в приміщенні була не нижче +8°С. Відтак необхідно турбуватися і про стан глибокої підстилки: вона має бути свіжою і сухою, цим запобігатимуть забрудненню пір'я. Якщо можливо добре обладнати місця для купання, у літній період качок випускають на огороджені водойми. Взимку на водоймі прорубують ополонки, які на глибину до 1 м треба огороджувати сіткою, а навколо робити настил. За сприятливої погоди качки можуть купатися по 15—20 хвилин на день. Площа ополонки має становити не менш як 0,1—0,2 м² на одну голову. В холодну погоду за температури нижче мінус 15° не слід випускати качок на водойми.

Підготовку качок до племінного сезону починають залежно від вгодованості птиці за 3—6 тижнів до планової несучості.

Качкам у віці 6—6,5 місяця світловий день поступово (15—30 хвилин на тиждень) треба збільшувати з таким розрахунком, щоб до 9—10-місячного віку його тривалість становила 14 годин. Качки несуться переважно вночі і до 6-ї години ранку дають 70 % денного збору яєць, тому збирають їх до 11—12-ї години дня (через кожну годину). Щоб не допустити втрат яєць, у племінний сезон качок випускають на вигул з другої половини дня.

Порівнюючи способи утримання качок з використанням водойми і без них, слід зауважити, що за останнього способу птиця дає вищу продуктивність і потребує менше кормів. Інтенсивнішій несучості та виходу інкубаційних яєць сприяє штучне ультрафіолетове опромінювання птиці взимку і восени. Для цього застосовують ртутно-кварцові лампи типу ПРК-2, ПРК-7 та ЕУВ-30 і ЕЧВ-15. Ультрафіолетові промені сприяють утворенню в організмі птиці вітаміну D.

УТРИМАННЯ КАЧОК В ОСІННЬО-ЗИМОВИЙ ПЕРІОД

Основне завдання осінньо-зимового утримання качок — підготовка їх до племінного сезону.

Коли качки не несуться, їх утримують на раціоні, що має невелику кількість протеїну — 14—16 г на голову в день. Добову даванку на одну голову сінного борошна збільшують до 50 г, коренеплодів до 150 г, картоплі вареної до 100 г. У загальній добовій нормі зерновим належить 45% за масою, борошняним мішанкам — 55 %.

У непродуктивний період перший раз годують качок рано-вранці, другий — в обід, третій — перед настанням темряви. Вологу розсипчасту мішанку дають вранці і в обід, а на ніч — ціле зерно. В холодні дні мішанки зволожують теплою водою або теплим м'ясним бульйоном. Качок для годування випускають із пташника тільки тоді, коли годівниці наповнені кормом, напувалки — водою. Після кожного годування годівниці очищають від залишків корму. На ніч напувалки і годівниці перевертають догори дном.

Якщо качки недостатньо вгодовані, то підготовку до племінного сезону розпочинають за два місяці до масової несучості.

Стимулюють качок до масової несучості за три тижні до її початку.

Підготовку несучок до племінного сезону розпочинають зміною раціону. Зменшують даванку сінного борошна, дають більше концентратів і білкових кормів, особливо тваринного походження. Більшу частину добового раціону згодовують у вигляді борошняних мішанок. Такі корми швидше перетравлюються. Ціле зерно пшениці й вівса проходить через шлунково-кишківний тракт за 4 год., а розмелене за 3 год.

У період підготовки качок до несучості їх годують за повноцінними раціонами племінного сезону. Три рази на день дають вологі мішанки, а на ніч зерно, бажано пророщене, яке заздалегідь замочують, щоб качки краще поїдали. Переводити качок в цей час до іншого приміщення не рекомендується: на новому місці качки турбуються, внаслідок чого може розпочатися несвоєчасна загальна линька. Через 15—20 днів після початку підготовки до племінного сезону необхідно вводити додаткове освітлення для качок, що збільшує їхню несучість. Коли тривалість світлового дня стає рівною 14 год., додаткове освітлення поступово припиняють. Але різке припинення освітлення може зумовити зниження несучості, а також линьку качок. Для додаткового освітлення використовують електричні лампи із розрахунку 5 Вт на 1 м². Лампи підвішують на висоті 2,2 м від підлоги. Качки починають нестися рано-вранці і закінчують до 10—11 год. дня. Яйця збирають через кожні 1—1,5 год.

УТРИМАННЯ КАЧОК У ВЕСНЯНО-ЛІТНІЙ ПЕРІОД

У цей період несучість качок збільшується, вони несуться майже щодня. Корми згодовують за завищеними нормами. Перерви в годуванні качок не допускаються.

Навесні качки заносять до приміщення багато бруду. Тому біля лазів пташника влаштовують настил із гравію або роблять решіткові сходинки. Щоб яйця були чистими, необхідно звечора міняти підстилку в гніздах.

Перед випуском на водойму качок треба нагодувати. Для наступного годування, а також для ночівлі їх збирають за сигналом. Качки не витримують перегрівання на сонці і можуть масово дістати тепловий напад, який призводить до загибелі. Тому в загоні необхідно збудувати легкий навіс від сонця або облаштувати вигул під деревами (кущами).

О.І.Лашко

…саджанці троянд (дворічні, щеплені) зарубіжної селекції. Для ландшафтного озеленення найновіші троянди (бордюрні, плетисті, грунтопокривні).

М.Б.Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. (0562) 98-10-84

…траву мітлицю (опис — 1 грн. у зворотному конверті), альпінарій, хвойні.

а/с 704/2А, м. Київ-87,
тел. 277-70-68

…цибулини лілій голландської селекції

Ольга Василівна Власюк,
а/с 79, м. Павлоград Дніпропетровської обл., 51400

…найкращі, найсучасніші сорти на вигін та зріз: тюльпани та лілії — цибулини і дітки. Гіацинти, гладіолуси, дрібноцибулинні. Гуртові знижки. Зріз.

П.В.Маклюк,
II пр. Калініна, 3, м. Городня Чернігівської обл., 15100,
тел. (04645) 2-40-78

…детальне рекламне оголошення про відправку посилок з найкращою в світі картоплею Бела Роза на розведення в журналі "Дім, сад, город" № 7 за 2002 р.

Анатолій Стаднік,
вул. Робітнича, 4, кв. 3,
м. Баранівка Житомирської обл., 12700

…саджанці суниці надвеликоплідної Маршалл — 2 грн., йошти і малини жовтоплідної — по 4 грн., смородини чорноплідної Перун і білоплідної Версальська — по 5 грн., гранату і малини чорноплідної Блекгранд — по 7 грн., смородинового дерева — 10 грн. Пересилка — 3 грн.

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин Вінницької обл., 22100

…троянди, тюльпани, нарциси. Кращі серед кращих. Кольоровий каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
а/с 1, м. Бахчисарай, Крим, 98400

…економічно вигідно! Гарантований збут! Інформація щодо співпраці з організації високоприбуткового хутрового бізнесу — вирощування шиншил (технологія, поголів'я, договір). Заявка + конверт із з/а.

а/с 3 "Інфоком", смт Стара Вижівка Волинської обл., 44400

…міцелій гливи, печериці (можна вирощувати цілий рік), рекомендації щодо вирощування. Насіння овочевих, квіткових культур, кольорові пакети для фасування насіння. Картопля: Червона Шапочка, Повінь, Слов'янка; соя кавова. Фільтр для очищення води з водогону — 17 грн.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

…недорого цибулини гладіолусів вітчизняної та зарубіжної селекції, вирощені на незараженій землі.

Ольга Миколаївна Шумейко,
вул. Ініціативна, 26, м. Лубни Полтавської обл., 37500

…саджанці троянд по 4—5 грн., гладіолуси по 50 коп., 1 склянка суміші діток — 5 грн.

Ольга Олександрівна Сукова,
вул. Кокчетавська, 35, м. Краматорськ Донецької обл., 84318

…саджанці суниці, ожини, чорної і червоної смородини, агрусу, винограду тощо. Каталог.

П.А.Бобир,
вул. Почапці, 80, м. Миргород Полтавської обл., 37606

…високоврожайну насінневу картоплю вітчизняної і зарубіжної селекції. Відповідь в оплаченому конверті.

Валентина Андріївна Білоус,
вул. Луначарського, 5,
м. Н.-Сіверський Чернігівської обл., 16000

…недорого садивний матеріал гладіолусів (100).

Наталія Миколаївна Проскуріна
с. Маяківка Оржицького р-ну Полтавської обл., 37715

…поштою саджанці фундука, винограду, смородини, айви, малини, персика.

а/с 26, м. Кіровоград, 25019

…гуртом та вроздріб широкий асортимент саджанців плодово-ягідних і декоративних культур в контейнерах — на місці, з відкритою кореневою системою — поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, садова суниця і багато іншого. Ціни доступні, існує система знижок. Висилаємо каталог у Вашому конверті.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008,
тел. (0432) 43-70-11

…айстри німецької, голландської, англійської, японської і російської селекції. Сортотипи: Матадор, Корида, Камелот, Валькірія, Дракон, Серенада, Дамаск. Маточники хризантем великоквіткових і дрібноквіткових (100). Конверт — каталог.

Іван Іванович Васюта,
с. Зачепилівка Новосанжарського Полтавської, 39300

…нові інтенсивні сорти: суниці (12 сортів), смородини чорної, червоної (20 сортів).

М.І.Шиш,
м. Черкаси, тел. 65-54-63

…голландське й вітчизняне насіння овочів та квітів. Цибулини, бульби квітів, засоби захисту та стимулятори росту рослин. Для замовлення заадресований конверт. Якість та низькі ціни. Оплата після отримання замовлення.

а/с 17, м. Київ, 03148,
тел./факс (044) 468-48-77

…тюльпани, гладіолуси, іриси поштою та на місці.

Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани Носівського р-ну
Чернігівської обл., 17130

…гладіолуси, лілії, тюльпани, багаторічники — недорого+безкоштовні консультації, інструкції, каталог у Вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук-8 Полтавської обл., 39608,
тел. (05366) 6-89-51

…реалізую чубуки і саджанці винограду (понад 70 сортів). Конверт — каталог.

Віктор Іванович Пришляк,
вул. Скоробрехи, 5, смт Маньківка Черкаської обл., 20100,
тел. (04748) 6-12-07

…саджанці троянд (52 сорти) і шипшини.

В.М.Каньовський,
с. Кучаївці Чемеровецького р-ну Хмельницької обл., 31632,
тел. (03859) 9-86-19

…однорічні щеплені саджанці плодових культур в широкому асортименті з гарантією якості і відповідності сорту. Реалізація на місці — жовтень, листопад. Можливі попередні замовлення. Конверт — каталог.

Володимир Миколайович Франтійчук,
с. Рогізна Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл., 32397,
тел. (03849) 9-36-33 (з 6-00 по 8-00)

…саджанці 30 найкращих сортів суниць, смородини, груші — Роксолана, Золотоворітська, інші (підщепа айва ВА-29). Яблуні — Чемпіон, Пінова, інші (підщепа ММ—106, М—26). Конверт — каталог.

В.В.Колесник,
вул. Молодіжна, 19, м. Ульянівка Кіровоградської обл., 26400,
тел. (05259) 2-13-94

…накладною платою по 50 коп. за пакет насіння помідорів Ренет, Ефемер, Ляна, Зубр, Ведмежа лапа, Трайтон (100), перцю Бел Гой, Тополин, Жовтий Американець, Шоколадний світ (20), кубинської кави, квасолі спаржевої тощо (30), фізалісу, айви, сої, квітів (25), живці йошти. Подробиці каталогом у Вашому конверті.

Наталія Миколаївна Костенко,
вул. Щербакова, 61, м. Лебедин Сумської обл., 42200

…насіння циклантери — чудовий медонос і запилювач червоного огірка. Врожайність до 3—4 відер їстівних плодів. Насіння огірків: мелано, момордика, ангурія, огірка-лимона, багаторічного червоного. Насіння полуниці безвусої, плодоносить до заморозків і розеток шпалерної, великоплідної. Саджанці вишні дуже раннього строку достигання, горіха Ідеал, ожини Тайбери, логанової ягоди, агавам, смородини чорної і червоної, смородинового дерева. Насіння квітки кохання, багаторічних квітів дельфініумів та ін.

Я.А.Конет,
с. Поділля Заліщицького р-ну Тернопільської обл., 48613

…великоквіткові гофровані гладіолуси (90), нарциси (10), гіацинти (10), крокуси (3), клематиси (3), картопля (22). Недорого. Конверт — каталог.

М.Косович,
С.Стрільців, 30, м. Заболотів Івано-Франківської, 78315

…мікробіологічне добриво "Байкал ЕМ-1".

Тел. 560-76-22

…найдешевше насіння овочів та квітів в Україні: помідори (250), перець (60), баклажани (10), тютюн (7), кімнатні помідори (25) та перець (20); айстри (60), гладіолуси та багато ін. Каталог та пакет насіння безкоштовно у Вашому конверті.

М.В.Семикопний,
с. Нова Басань Бобровицького р-ну Чернігівської обл., 17461

...лікарські трави, які допоможуть позбутися бронхіту, бронхіальної астми, пневмонії, ангіни, тонзиліту, геморою, гайморитy. Надішлю поштою.

Богдан Хоміцький,
Щирець Пустомитівського Львівської, 81160,
тел. (03230) 6-74-78

...саджанці йошти, кроми, смородини чорної (15) та червоної (6), агрусу безколючкового (8), малини (10), картоплі (10) та ехінацеї. Конверт — каталог.

Анатолій Нікіфорович Дзюба,
Воровського, 49, смт Капітанівка Новомиргородського р-ну
Кіровоградської обл., 26010,
тел. (05) 256-93-217

...насіння помідорів (100), перцю (20), огірків (4), амаранту; високоврожайні сорти картоплі вітчизняної та зарубіжної селекції; саджанці великоплідних сортів смородини.

В.Б.Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки Чернігівської обл., 17502

...садивний матеріал сортових гладіолусів. Для відповіді конверт.

Лідія Хомівна Березовська,
с. Топчине Магдалинівського р-ну Дніпропетровської обл., 51132

...сортову картоплю Повінь, Боян,Фреско, Бородянська, Сорокаденка червона. Кубинська кава.

Володимир Федорович Крекотень,
с. Бурилове Кривоозерського р-ну Миколаївської обл., 55150

...саджанці та насіння ірги, гумі, аронії, барбарису, вишнечеремхи, йошти, айви А, айви Я, глоду.

В.П.Ярмольчук,
вул. Франка, 3, смт Рафалівка Рівненської обл., 34371

...клематиси фонові, аристократи, для балконів, альпінарію. Лілеї трубчасті Олімпік, Пам'яті Залівського.

Микола Сварцевич,
вул. Гайдара, 6, м. Сарни, 34502

...чубуки, саджанці комплексностійких сортів винограду.

Анатолій Петрович Савран,
вул. Спортивна, 64, м. Карлівка-1 Полтавської обл., 39501

Книга — поштою (післяплатою)

Корова в господі. Ціна – 4 грн.
Вирощування і розведення курей. Ціна – 4 грн.
Вирощування і розведення індиків. Ціна – 2 грн.
Кінь у присадибному і фермерському господарстві. Ціна – 4 грн.
Присадибне бджільництво. Ціна – 4 грн.
Сорти картоплі. Ціна – 3 грн. 50 коп.
Кролі в господі. Ціна – 2 грн.
Хутрові звірі. Ціна – 2 грн.
Присадибне рибництво та любительське рибальство. Ціна – 4 грн.
Виготовлення ковбас та м'ясних продуктів. Ціна – 4 грн.
Технологія переробки риби. Ціна – 4 грн.
Присадибне свинарство. Ціна – 2 грн.
Переробка молока, приготування молочних продуктів у домашніх умовах. Ціна – 4 грн.
Коза в господі. Ціна – 2 грн.
Вичинка, фарбування шкур. Ціна – 2 грн.
Вирощування і розведення качок. Ціна – 2 грн.
Вирощування і розведення гусей. Ціна – 2 грн.
Шиншила. Ціна – 2 грн.
Картопля на вашому городі. Ціна – 3,5 грн.

Замовити книги можна за адресою: ***03151, м. Київ, вул. Донецька, 30, редакція "Ветеринарна газета" або по тел. (044) 243-39-19, 243-38-22.***

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

Журнали: "КАРТОПЛЯР"
Передплатний індекс — 22671.
"Агро-Світ України"
Передплатний індекс — 48355.
"ВЕТЕРИНАРНУ ГАЗЕТУ" — поради з годівлі, утримання та лікування домашніх тварин, птиці та риби.
Передплатна ціна: на 1 міс. — 1 грн. 60 коп., на рік — 19 грн. 20 коп.
Передплатний індекс — 35069.

Куплю бджолину отруту.

м. Старий Оскол Бєлгородської обл., Росія.
Тел. /факс (0725) 24-64-02
з 9-00 по 18-00. Крім вихідних

...на осінь гофровані гладіолуси 140 сортів. Конверт — каталог.

В.В.Трепачка,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка Чернігівської обл., 17200

...троянди, тюльпани нових і найкращих сортів. Каталог у конверті замовника.

Надія Петрівна Корміленко,
вул. Свідерського, 43, м. Бахчисарай, Крим, 98400

...клематиси, гортензію, троянди плетисті. Конверт — каталог.

М.Р.Бережнюк,
Дорошенка, 7, смт Гніздичів Жидачівського Львівської, 81740,
тел. (03239) 48-1-01

...гладіолуси зарубіжної та власної селекції (140 сортів). Недорого.

І.О.Хотін,
пров. Луначарського, 1, м. Прилуки Чернігівської обл., 17508

...бульбоцибулини гладіолусів. Конверт — каталог.

Л.В.Кошова,
Петровського, 15, м. Ворожба Сумської обл., 41812

...лілії, гладіолуси.

В.І.Власюк,
вул. Космонавтів, 112, м. Павлоград Дніпропетровської, 51400

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, агрусу, малини, суниці. Ціни помірні.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
с. Федорівка Карлівського р-ну Полтавської обл., 39531

...агроном-виноградар пропонує чубуки, одно-, дворічні саджанці 130 комплексностійких сортів. Конверт — каталог.

Е.М.Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

...високопродуктивну картоплю Бородянська рожева та інші (10) по 2,5 грн. за 1 кг.

В.М.Суботін,
пр. Ювілейний, 15, смт Нові-Санжари Полтавської обл., 32300

...висилаю поштою та продаю вдома насіннєву картоплю смачних високоврожайних сортів вітчизняної та зарубіжної селекції.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука Гадяцького р-ну Полтавської обл., 37342

...чистосортні саджанці плодових, ягідних, декоративних культур і винограду.

М.В.Матвієнко,
тел. (044) 266-27-06, 8 (067) 408-47-70

...окуляри-тренажери "Relax" для відновлення зору (для водіїв, комп'ютерні); магнітно-масажні устілки для рефлексогенних зон ноги людини, що пов'язані з усіма її органами; масажучи стопу, Ви тренуєте й зміцнюєте свій організм.

Тел. (044) 476-08-84 (з 8 по 9 год.)

...агротехніку вирощування тонни цибулі або 0,5 т часнику з сотки — 3 грн.

а/с 4, Тараща Київської, 095000

...голландське насіння: морква рання та пізня, буряки столові, редиска тритижнева, капуста білоголова, червона, цвітна, огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та ін.), помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові, селера, цибуля — порей, петрушка кучерява, листкова, коренева, редька чорна зимова, кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, бульби жоржини та багато іншого. Пакети для фасування насіння. Каталог надсилається безкоштовно в заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання насіння.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

...насінну картоплю найкращих сортів на розведення — посилками. Взяти участь в багаторівневому маркетингу для одержання реальних грошей. Висилайте конверт з наклеєними марками, своєю адресою і запискою «На каталог», або«На маркетинг» — одержите безкоштовно каталог або бланк з програмою гри. Якщо разом, написати : "На каталог і маркетинг".

Анатолій Стаднік,
вул. Робітнича, 4, кв. 3, м. Баранівка Житомирської обл. 12700

До уваги садівників! Осіння реалізація саджанців плодових і ягідних порід (у тому числі карликові та напівкарликові груші і яблуні, гібриди аличі з вишнею, абрикоси з сливою та ін.) розпочнеться на території редакції "ДСГ" (02094, м. Київ, проспект Гагаріна, 17-а з другої половини вересня).

Телефони для довідок: 552-95-11, 265-00-53

Кохання, яке скорило вік

Вона покохала в 53 роки. Ще недавно не могла й подумати, що подібне з нею може трапитися. Це була не просто пристрасть, не просто почуття до коханої людини. Вона зустріла чоловіка, котрий став для неї її життям. Саме це вона усвідомлювала. Але кожна близькість з ним приносила їй зовсім інші відчуття. І зволікати вона вже не стала, звернулася до лікарів.

Роман з каменем

Що вона розповіла лікарю? Близькі інтимні стосунки стали для неї справжнім випробуванням на витривалість. Хворобливі відчуття, постійна сухість та свербіння перетворювали увесь процес на справжні муки. В останні роки вона й думати не хотіла про інтимні стосунки. І якби не зустріла його... І що сказав лікар? Що це цілком закономірно, і що нічого незвичайного з нею не відбувається. З такими проблемами має справу практично кожна друга жінка після п'ятдесяти років. Причина цих хворобливих відчуттів приховується в тому, що після припинення менструацій жіночий організм завершує вироблення жіночих гормонів, від яких залежить стан слизових оболонок сечових шляхів. І через нестачу гормонів слизова й шкіра статевих органів виснажуються і втрачають еластичність, інтимні контакти набувають хворобливості. Крім того, багато жінок у цьому віці починають зазнавати неприємні відчуття під час сечовипускання, часті позиви і навіть нетримання сечі під час кашлю чи чхання. Одначе по допомогу до спеціалістів вони, зазвичай, звертатися не поспішають. А причина все та ж — жінки соромляться ділитися своїми проблемами.

Просто про складне

Можливо, все було б сумно, якби не уладналася ця проблема досить просто. Немає ніякої необхідності мужньо переносити випробування, які жінці "дарує" її організм. Якщо організму бракує гормонів, необхідно його наповнити ними іззовні. Сучасні препарати чудово справляються з цим завданням, відновлюючи гормональний баланс. І багато неприємних симптомів, з якими пов'язане настання елегантного віку в жінки, зникають досить швидко. Важливо й те, що сучасні гормональні препарати розрізняються за складом гормонів. Поміж них є й такі, які за всієї своєї ефективності абсолютно безпечні і продаються в аптеках навіть без рецептів.

Наприклад, Овестин, що його досить часто рекомендують гінекологи, має виняткову місцеву дію. Цей препарат випускається у двох формах — крем або свічки. До його складу входить натуральний жіночий гормон — естріол, який впливає тільки на сечостатеву систему і більш ні на які інші органи. Приблизно через тиждень після його застосування неприємні відчуття поступово зменшуються, а через 1—2 місяці симптоми дискомфорту і порушення сечовипускання зовсім зникають. Тому, чим раніше жінка зважиться піти до спеціаліста, тим менше незручностей вона зазнаватиме. І чекати кохання для цього не обов'язково, напевно, краще бути готовою до нього.

Реєстраційне посвідчення № П.01.02/04172 від 04.01.02. Міністерство охорони здоров'я України.

На правах реклами

Шановна редакціє "Дім, сад, город!"

Ваш журнал передплачуємо 5 років і дуже ним задоволені. Сім'я у нас величенька — 6 чоловік. Маємо четверо діточок: Руслану — 13 років, Юлі — 10, Сашкові — 6, а Сергійкові — 2 роки. Отож треба добре労метикувати, щоб нагодувати сім'ю смачно і дешево.

Хочу поділитися з читачами кількома простими рецептами.

Смажені кабачки-цуккіні

Молоді кабачки цуккіні нарізати кільцями, посолити, обваляти в борошні і смажити на олії. Кожний змастити майонезом, в який додати потовчений часник.

Другий спосіб: цуккіні посолити, поперчити, почекати, поки пустить сік, обваляти в манній крупі, а потім у збитому яйці і обсмажити.

Оладки з цуккіні

Один середній кабачок очистити, натерти на тертушці, додати сіль, перець за смаком, два збитих яйця і манної крупи стільки, щоб вийшло тісто як, зазвичай, на млинці. Тісто ложкою викладати на сковороду з киплячою олією.

Фарширований кабачок

Зі зрілого кабачка зрізуємо краї, вибираємо ножем та ложкою серцевину, щоб утворився циліндр, потім як з картоплі зрізуємо шкірку і начиняємо кабачок будь-яким фаршем. Якщо є — м'ясним, або тільки рисовою чи гречаною кашею зі смаженою цибулею. Тушимо кабачок у сметані або бульйоні. Подаємо до столу гарячим або холодним.

Яйця фаршировані хріном

Із круто відварених яєць виймаємо жовтки і перетираємо їх з готовим до вживання хріном (1 жовток — 1 чайна ложечка з верхом хріну). Чистими руками формуємо кульки і вкладаємо їх в білок. Зверху поливаємо сметаною або майонезом з часником.

Українські голубці

На голубці для обгортки можна використати молоде листя винограду або капусти. Листя винограду достатньо залити окропом і витримати 5 хв. Капусту на обгортки приготувати складніше. Треба з головки капусти вирізати качан. У великій каструлі закип'ятити воду, додати сіль, оцет. Цей окріп вливати в отвір капусти, де був качан, а потім усю її занурити в окріп. Через 10 — 15 хв. листки почнуть вільно зніматися, але не всі. Знову капусту занурити в окріп, поки всю не розберете на листки . З кожного листка треба зрізати грубий черешок по центру листка. Начинку на голубці готуємо так: підсмажуємо на олії або на салі цибулю, потерту моркву, посічену зелень, додаємо відварений до напівготовності рис (можна пшоно, гречку тощо), сире мелене, заправлене спеціями м'ясо. Якщо немає м'яса, можна використати гриби або сою. Цю ретельно вимішану начинку щільно загортаємо у виноградний або капустяний листочок, надавши йому циліндричної форми.Чи якоїсь іншої. На дно каструлі обов'язково стелимо шар листків, щоб страва не підгоріла. Потім голубці укладаємо щільно шарами, заливаємо м'ясним бульйоном із спеціями і томатним соусом. Бажано додати сметану або майонез. На повільному вогні тушимо голубці до готовності. Голубці добре зберігаються на холоді 3 — 4 доби. Холодні голубці перед подачею до столу обсмажують з обох боків до золотистої шкірочки і зверху поливають сметаною або майонезом з часником.

Котлети з опеньків

Один літр відварених опеньків і три великі цибулини пропустити двічі через м'ясорубку, додати три столові ложки манної крупи, дві столові ложки борошна, сіль і перець. Дати постояти пару годин і смажити на олії.

Баклажани, які за смаком нагадують гриби *(заготівля на зиму)*

Два кілограми синіх баклажанів почистити, порізати кубиками 1,5 х 1,5 см. посолити і витримати 30 хвилин. Віджати і обсмажити в олії, скласти в чисті півлітрові банки. Зверху засипати подрібненими двома головками часнику, двома цибулинами, зеленню і перцем. Залити маринадом, приготовленим так: 150 г води, 150 г олії, 150 г оцту довести до кипіння. Стерилізувати банки, накриті кришками, 10 хв. Потім ретельно закатати.

Сирні рулетики

Три склянки жирного сиру перетерти з пачкою вершкового масла. Додати сіль і тертий часник за смаком. На лист вафлі намастити сир і по можливості рівненько скрутити. Нарізати кільцями товщиною в палець і винести на холод. Для сирних рулетиків потрібна одна пачка вафель, бажано польських.

Хачапурі

Для приготування тіста треба взяти: 200 г сиру, 100 г маргарину, одну чайну ложечку соди, погашеної оцтом, 6 столових ложок з верхом борошна. Замісити тісто і розділити його на дві нерівні частини. Більшу частину розкачати і розкласти на сковорідці так, щоб краї виступали на стінки. Для начинки беремо: 200 г тертого сиру (можна і плавленого), 2 жовтки, 1 білок, 1 розтертий зубок часнику, 2—3 столові ложки сметани або майонезу. Все це вимішати і рівномірно виклас-

ти на корж. Розкачати другий корж і накрити ним начинку. Краї защепнути. Змастити білком, який залишився. Випікати 30 — 35 хвилин.

Пиріг "Мазурка"

Беремо 2 яйця, 1 склянку цукру. Ретельно збиваємо і додаємо 1 склянку родзинок, 1 склянку подрібнених горіхів, 1 склянку борошна, півчайної ложечки соди. Все добре збити і вилити на змащене жиром деко. Випікати в духовці.

Торт "Поль Робсон"

Одну склянку цукру збити з двома яйцями, 150 г вершкового масла, двома столовими ложками какао, однією чайною ложечкою соди, 1,5 склянки борошна, півсклянки кислого молока. Всю цю масу ретельно розтерти і спекти два коржі. Корж, який має бути в торті нижнім, вмокнути у вишневе варення або сироп, змастити кремом. Для приготування крему необхідно збити 1 склянку цукру і 1 склянку сметани. Накрити другим коржем, знову змастити кремом і притрусити горіхами і тертим шоколадом.

Лариса Гуцалюк,
м. Городок Хмельницької області

Шановна редакціє!
Я дуже люблю ваш журнал. Моя мама працює кухарем і хоча я студентка і ще неодружена, але завдяки мамі навчилася добре готувати. Хочу подарувати читачам рецепти від нашої сім'ї.

Лариса Сарапин,
м.Київ

Варення з кабачків із смаком ананаса

Розчинити 1 кг цукру у півсклянки води, зварити сироп. У цей сироп покласти 1 кг кабачків, нарізаних кубиками, серцевину кабачка завчасно вибрати ложкою. Коли закипить, додати один лимон, натертий на тертушці, з цедрою. Варити на помірному вогні 45 хв. Розкласти у підготовлені стерильні банки.

Компот з кабачків

Один кабачок порізати кубиками або продовгуватими шматочками. Залити 2 л води і поставити варити. Коли вода закипить, додати 3 склянки цукру. Після того як кабачок набуде жовтого кольору, додати 3 суцвіття ароматної гвоздики. Зняти з вогню, додати півчайної ложечки оцтової нерозведеної есенції. Розлити у стерилізовані банки і закатати.

Кабачки з аличею

Бланширувати в невеликій кількості води попередньо підготовлені (як описано вище) кабачки. Розкласти по банках шарами разом з айвою (аличею). Залити окропом на 20 хв. Злити, другий раз залити окропом на 10 — 15 хв. Злити. Третій раз залити сиропом і закрити кришками без стерилізації. За бажанням можна одразу залити сиропом і простерилізувати. Сироп готуємо так: на 4 літри води — 1 кг цукру, або більше, за смаком.

Консервовані помідори

На 3 трилітрові банки помідорів треба взяти: 5 л води, 5 ст. ложок солі (без верху), 1 склянку цукру, 15 листочків вишні, 10 листочків смородини, 10 лаврових листочків і 20 горошин чорного перцю. Все разом прокип'ятити протягом 7 хвилин. Потім додати 1/4 склянки оцту. Головку часнику розділити на зубки, додати їх до маринаду і знову прокип'ятити 3 хв. Розкласти ретельно вимиті помідори у підготовлені стерильні трилітрові банки. Залити киплячим розсолом, витримати 3 хв. Злити маринад у каструлю і прокип'ятити, знову залити помідори і витримати 3 хв. Знову злити маринад і перекип'ятити. На третій раз, заливши маринад у банки, накриваємо їх стерилізованими кришками і закатуємо. Перевернути банки догори дном, укутати і дати охолонути.

Перець смажений консервований

Щоб приготувати маринад треба взяти: 1 склянку цукру, 1 склянку води, півсклянки оцту, 1 столову ложку солі. Цього досить на дві літрові банки консервованого перцю.

Перець (червоний, жовтий, краще ротунда, бажано м'ясистий) помити, обсушити, наколоти виделкою (щоб не лопався під час смаження), обсмажити з усіх боків до появи золотистої шкірочки.

На дно попередньо простерилізованої літрової банки покласти 5 — 6 зубків часнику. До літрової банки входить 10 щільно укладених перчин. Залити укладений перець маслом, на якому він смажився, та покласти 5 горошин чорного перцю. Додати гарячий кип'ячений маринад. Банки накрити кришками і стерилізувати 10 хв.

Шановні забудовники!

За сприяння журналу "Дім, сад, город" видрукована книжка "Власна оселя: проектування, будівництво, облаштування". Обсяг книги 128 стор. журнального формату, з яких 16 кольорових. У виданні узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід проектування та будівництва приватних осель, їх облаштування. Наведені практичні поради допоможуть забудовнику самостійно збудувати дім своєї мрії або, щонайменше, розширити коло своїх знань настільки, щоб можна було під час вибору проекту і зведення будинку спілкуватися з фахівцями на достатньому рівні.

Книжка призначена як для забудовників, які зводять оселю своїми руками, так і для тих, хто бере участь у будівництві або наймає відповідних працівників.

Ціна книжки 15 грн. Для тих — хто замовляє 50 штук і більше — 8 грн.

Замовити можна за адресою:
02094, Київ-94, проспект Гагаріна, 17-а.
Журнал "Наш дім".
Тел./факс (044) 552-94-60, 552-95-11.

Погода у вересні

Вересень — перехідний місяць від літа до осені, якому притаманне загальне зниження температури та послаблення грозової діяльності. Кліматичною ознакою початку осені (на відміну від календарної дати) є сталий перехід середньодобової температури повітря через 15°С у бік зниження, який частіше спостерігається у першій декаді вересня. Але в окремі роки мають місце значні відхилення від цього терміну в обидва боки.

Зокрема, осінь може розпочатися в найраніші строки: на Поліссі — в другій декаді серпня, в Лісостепу — в третій декаді цього місяця, а в степовій зоні — у першій п'ятиденці вересня. Найпізнішими строками початку осені є третя декада вересня — перша декада жовтня. Але ймовірність повторення наведених крайніх термінів початку осені не перевищує 10 відсотків випадків.

Аналіз багаторічних спостережень за термічним режимом свідчить про те, що середня місячна температура вересня коливається у межах 12—17°С, а в Карпатах становить 10—11°С.

Абсолютний максимум температури сягає 28—39°С тепла, а абсолютний мінімум її — 1—8° морозу, лише на крайньому півдні місцями 0—5°С тепла.

Найімовірніші приморозки в повітрі у другій та третій декадах вересня, а в гірських районах та місцями в Чернігівській, Сумській, Черкаській і Кіровоградській областях вони можливі також у першій декаді цього місяця.

Середня кількість опадів за місяць 27—62 мм, а в Карпатах та Закарпатті 70—115 мм.

Якою очікується погода у вересні поточного року? Відповідь на це запитання знаходимо в довготерміновому прогнозі погоди, опрацьованому статистичним методом в Інституті агроресурсів, який дає змогу прогнозувати середньомісячну температуру повітря та кількість опадів з імовірністю 70—80 відсотків.

Осінь настане у близькі до звичайних строки з помірним тепловим режимом та частими опадами. Середньомісячна температура повітря виявиться близькою до кліматичної норми з негативними відхиленнями від неї в межах 0,1—0,5°С.

Майже на всій території вересень очікується достатньо вологим. Кількість опадів за місяць у більшості областей на 30—40 % перевищуватиме середні багаторічні показники (див. таблицю).

Прикмети, що вказують на зміну погоди у вересні

- Вересневий дощ, що почався вранці, довго не йтиме.
- Якщо ранком чути запах сажі в хаті, надвечір чекай дощу.
- Грім у вересні віщує довгу осінь.
- Тепла осінь — на довгу зиму.
- Бабине літо непогідне — на суху осінь.
- Павутиння стелиться по рослинах — на теплу, ясну погоду.
- Якщо під час дощу на воді з'являються бульбашки, то негода надовго.
- Туман уранці піднімається, утворюючи хмари, — на дощ, падає на землю — на суху погоду.
- Помітний рух хмар проти вітру — вірна ознака погіршення погоди.
- Якщо вітер посилюється під час дощу і напрямок його змінюється проти годинникової стрілки, чекай швидкого поліпшення погоди.
- Чим дужчий вітер, тим менша ймовірність місцевих приморозків.
- Небо вдень каламутне, білясте, вечірня зоря червона, а сонце затуляє хмара, крізь яку видно лише проміння, — вірна ознака близької негоди.
- Дим падає на землю — на сиру погоду.
- Над луками та озером вранці легка пелена туману — дощу не буде.
- Дощовий вересень — на врожай наступного року.

Добре відчувають зміну погоди і відповідно реагують на неї тварини, птахи, комахи та мешканці водного середовища. Спостерігаючи за їхньою поведінкою, можна передбачити зміну погоди у своїй місцевості за декілька годин чи добу. Нерідко в цьому виникає потреба. Характерними для вересня є такі прикмети.

- Якщо в дощову ніч сова часто пугикає, бути завтра добрій погоді.
- Восени довго не зникають мухи — осінь буде довга, сніг ляже пізно.
- Перед негодою (штормом) морські медузи переміщуються на глибину, аби під час бурі їх не викинуло на берег. Часом дивишся — спека, на пляжі повно купальників. Здавалося б — про яку негоду можна говорити! Але коло берега — жодної медузи. І дійсно: не зчуєшся, як почнеться шторм.
- Лебеді відлітають у вирій пізно — чекай тривалої, теплої осені.

Провісниками зміни погоди у вересні є такий стан деяких рослин і дерев:

- Вранці на клумбі з червоними каннами на кожному листочку краплина води — вдень піде дощ.
- Листя папороті закручується вниз — перед ясною погодою, а розкручується догори на негоду.
- Заяча капуста стулила звечора пелюстки — вірна ознака доброї погоди на завтра.
- У вересні листя на вербі вже пожовкло — чекай ранніх приморозків.
- Перед ранніми приморозками також жовтіє листя на березі.
- Якщо у вересні масово падає листя з багатьох видів дерев — чекай довгої холодної зими.

В.М.Просунко,
канд. географ. наук,
зав. відділом агрометеорологічного та математичного аналізу і досліджень Інституту гідротехніки і меліорації УААН

Прогноз середньомісячної температури повітря і кількості опадів у вересні 2002 р.

Область	Температура повітря,°С	Відхилення від норми	Опади, мм	% до норми
АР Крим	17,1	-0,1	45	125
Вінницька	13,5	-0,2	64	140
Волинська	12,6	-0,4	76	139
Дніпропетровська	15,2	-0,1	47	127
Донецька	14,7	-0,4	50	135
Житомирська	12,4	-0,4	69	133
Закарпатська	14,7	-0,1	88	144
Запорізька	16,0	0,0	36	103
Івано-Франківська	12,9	-0,4	82	134
Київська	13,1	-0,4	60	142
Кіровоградська	14,0	-0,3	54	139
Луганська	14,3	-0,4	49	136
Львівська	13,0	-0,4	82	142
Миколаївська	16,2	-0,1	48	131
Одеська	16,3	-0,2	56	138
Полтавська	13,8	-0,3	59	143
Рівненська	12,7	-0,4	69	133
Сумська	12,5	-0,3	65	141
Тернопільська	12,9	-0,5	80	153
Харківська	14,1	0,1	57	130
Херсонська	16,6	-0,1	46	137
Хмельницька	13,0	-0,5	76	149
Черкаська	13,9	-0,1	53	138
Чернівецька	14,0	-0,3	68	133
Чернігівська	12,4	-0,4	62	130

Жовтень

Вт 1 Лв 1.14
Ср 2
Чт 3 Дв 17.52
Пт 4
Сб 5 Тр 17.51
Нд 6 ● 14.17
Пн 7 Ск 16.57
Вт 8
Ср 9 Стр 17.21
Чт 10
Пт 11 Кз 20.45
Сб 12
Нд 13 ☽ 8.33
Пн 14 Вд 3.51
Вт 15
Ср 16 Рб 14.07
Чт 17
Пт 18
Сб 19 Ов 2.13
Нд 20
Пн 21 ○ 10.21
Тл 14.56
Вт 22
Ср 23
Чт 24 Бл 3.17
Пт 25
Сб 26 Рк 13.10
Нд 27
Пн 28 Лв 21.20
Вт 29 ☾ 7.28
Ср 30
Чт 31 Дв 1.59

Жовтень багрянцем сад обливає.

У жовтні повновладно господарює золота осінь.

У народі кажуть, що вересень пахне яблуками, а жовтень капустою. Хоч окремі зимові сорти яблук і груш збирають саме в жовтні.

В українському селі намагаються з городу зібрати все до свята Покрови, тобто в першій половині місяця. Залишається хіба що капуста, яка не боїться жовтневого похолодання. Проте вважається, що середина жовтня найоптимальніший час для квашення капусти на зиму. А під кінець місяця селяни з возом прощалися, а сани на двір витягали: зима їде!

Лев 1 (1.14) — 3 (17.52)

Приступають до збирання цибулі порею для закладання на зиму.Роблять це так. У рослини трохи обрізують корені, сортують за діаметром несправжньої ноги і зв'язують у пучки. В ящики насипають вологий річковий пісок шаром 2—3 см і ставлять пучки порею впритул один до одного, присипавши по краях піском, щоб не залишалося пустот. Ящики ставлять у підвал. За температури близько 0°С і вологості повітря 80 % цибуля зберігається свіжою півроку. При цьому рослини поступово відбілюються, вміст вітаміну С до лютого навіть збільшується. Якщо ж зберігати порей ніде, то частину рослин можна залишити на грядці, а рано навесні використати. Але перетримувати порей на грядці не слід, оскільки ця рослина дворічна і на другий рік стрілкує, а листя грубішає.

Діва 3 (17.52) — 5 (17.51)

У жовтні висаджують конвалії. Вони краще ростуть на затіненій або напівзатіненій ділянці, дещо гірше розвиваються під деревами. Конвалії потребують вологого, багатого на перегній грунту. Кореневища конвалії висаджують рядками з шириною міжрядь 20—25 см і відстанню між рослинами в рядках 3—4 см. Росток повинен бути на глибині 2 см.

Висаджують троянди. Перевага осіннього висаджування — швидке вкорінення рослин, а відтак і більш ранній їх розвиток наступного року.

Терези 5 (17.51) — 7 (16.57)
● Новий Місяць — 6 (14.17)

У першій половині жовтня викопують хрін, коли в нього починає відмирати нижнє листя. Рослини підкопують на глибину 35—40 см, вибирають, зрізують листя, сортують. Великі корені використовують для переробки, а дрібні і залишки від обрізування — для висаджування. Кореневища прикопують у підвалі чи погребі у пісок. Одночасно нарізують пагінці для висаджування з нижніх частин кореневища, оскільки вони менше утворюють квіткових росточків (пагонів). Довжина пагінців — 15—20 см, а товщина — з олівець (висаджуючи товщі пагони, урожай одержують восени того ж року). Верхній кінець пагона обрізують перпендикулярно, а нижній — навскіс (для орієнтації під час висаджування). Підготовлені пагони для висаджування зберігають у підвалі або прикопують у ямці, перешаровуючи сухим піском.

Скорпіон 7 (16.57) — 9 (17.21)

Якщо не дозріли головки брюссельської капусти, їх виривають з коренем, знімають нижнє листя і прикопують у підвалі в пісок. Дорощувати в домашніх умовах можна також перець солодкий, баклажани, помідори, які не встигли закінчити вегетацію. Для цього їх до приморозків обережно, з грудкою землі, пересаджують у горщок, на дно якого кладуть дренаж, щедро поливають і ставлять у затінене місце, потім переносять на вікно, де вони завершують свою вегетацію.

Щоб рано навесні мати зелене листя цибулі, у жовтні висаджують цибулини, аби до морозів укорінилися. Дрібні цибулини садять у борозни вузькорядним способом з міжряддями 20—30 см, на відстані 4 см у ряду. Цибулини злегка присипають грунтом, торфом або перегноєм шаром 4—5 см, а з настанням приморозків додатково вкривають шаром перегною, компосту, гною або торфу і землею, щоб товщина загального шару була 8—10 см.

Стрілець 9 (17.21) — 11 (20.45)

Багаторічні рослини (ревінь, щавель, спаржу, естрагон) підживлюють фосфорно-калійними добривами — по 20 г на 1 кв. м. і потім неглибоко розпушують грунт навколо куща. Надземну частину спаржі і естрагону зрізують, а через тиждень після підживлення і зрізування надземної частини багаторічних рослин кущі вкривають на зиму перегноєм, компостом шаром 4—7 см, трохи підгорнувши. Вони дуже чутливі до перепадів температури і потребують укриття кореневищ. В озимих посівах ці культури вирощують, використовуючи ділення кущів із старих посівів. Висівають насіння шпинату в грунт.

Козеріг 11 (20.45) — 14 (3.51)
☽ Перша чверть Місяця — 13 (8.33)

Якщо наприкінці вересня — на початку жовтня тепла погода, то для одержання доброго врожаю часнику наступного року слід висаджувати його в грядки 11—14 жовтня, коли Місяць перебуває під знаком Козерога. Астрологи вважають, що цей знак Зодіаку сприяє розвитку овочів, плоди яких формуються в землі. Агрономи ж стверджують: після садіння і проростання зубків відростання коренів починається при температурі навіть близькій до 0°С і протягом 45—50 днів інтенсивно росте коренева система. Одночасно всередині зубка за такої температури дуже повільно починає рости і листя, не виходячи за його межі, що сприяє добрій перезимівлі рослини.

Водолій 14 (3.51 — 16 (14.07)

У лісостеповій поліській та нерідко і в степовій зонах України вкривають виноград, коли температура повітря опускається нижче мінус 5°С. Для цього знімають лози з шпалери, вирізують ті, що відплодоносили, ослаблені й недозрілі пагони. Лози після обрізування зв'язують у пучки і пригинають до землі. Після легких морозів пучки лоз укривають ялиновими чи сосновими гілками у два шари. Можна використати з цією метою короб із двох збитих під певним кутом дощок. Дуже важливо захистити корені, адже лоза витримує морози до 15—20°С, а коренева система — не більше мінус 5—7°. Ось чому пристовбурні круги в радіусі 0,5—1 м слід укрити двома шарами гілок або 10-сантиметровим шаром листя, а в малосніжні зими додатково руберойдом чи картоном. Взимку слід утоптувати сніг, адже він добре захищає виноградник від морозів.

Риби 16 (14.07) — 19 (2.13)

Пам'ятайте, що своєчасне утеплення вікон, дверей підвалів зберігає до третини тепла. Віддушини-душники в цокольній частині будинків ретельно закривають, оскільки саме через них втрачається багато тепла. А щоб підвали не промерзли взимку, фундаменти утеплюють як іззовні, так і зсередини. У жовтні особливо пильно стежать за режимом зберігання овочів і фруктів. Якщо температура в підвалі перевищує 5°С, його слід провітрювати. Особливо погано впливає на зберігання плодів підвищена вологість повітря. У сирому, недостатньо утепленому приміщенні стіни "потіють". Позбутися цього допомагає утеплення стелі. Коли температура за вікном знизиться до мінус 2°С, люки, фіранки, вікна закривають. У тимчасових сховищах — ямах, траншеях — витяжні труби залишають відкритими до пізньої осені. Їх закривають тоді, коли настануть постійні морози, і відкривають під час відлиги.

Овен 19 (2.13) — 21 (14.56)

О Повний Місяць — 21 (10.21)

Огляньте ще раз свою ділянку, свій город, свою садибу. Видаліть все, що може служити притулком для шкідників, особливо мишей, які з настанням холодів переселяються на садиби і дачі.

Приберіть палки і опори, які ставили під помідори, квасолю, плодові дерева. Обробіть їх розчином мідного купоросу, оскільки на них часто накопичується інфекція, потім просушіть і складіть на зберігання в сухе місце.

Телець 21 (14.56) — 24 (3.17)

Обрізують ліани клематисів, залишаючи стебла довжиною близько 15 см і укривають їх після настання сталих морозів сосновими гілками, листям, іншим матеріалом. Дуже важливо рано навесні своєчасно прибрати це укриття, щоб рослини не підіпріли.

Висаджують у ящики або горщечки цибулини тюльпанів, які намітили для вигонки.

Близнюки 24 (3.17) — 26 (13.10)

Якщо ще не обв'язали молоді деревця, то зробіть це зараз. Не забудьте захистити зону кореневої шийки рослини від гризунів. Дуже просто і зручно з цією метою використати 1,5—2-літрові пляшки з-під прохолодних напоїв, відрізавши в них верхівку та розрізавши навпіл уздовж. Одягаєте цей циліндр на стовбур і заглиблюєте трохи в грунт. Навесні не забудьте прибрати ці захисні пристосування відразу, як зійде сніг. Від зайців деревця легко захистити і зрізаними дворічними стеблами малини, увіткнувши їх навколо крони і зв'язавши вгорі шпагатом.

Рак 26 (13.10) — 28 (21 (21.20)

У жовтні дні короткі, тому постарайтеся завершувати роботи в саду й на городі. Якщо ви ще не перекопали пристовбурні круги, зробіть це тепер. Перекопувати слід з обертанням грунтового пласта, щоб вигорнути нагору шкідників, які приготувалися перезимувати в землі. Якщо грунт в саду кислий, то раз у 4—6 років його нейтралізують гашеним вапном, деревним попелом, крейдою.

Пристовбурні круги під деревами слід замульчувати торфом або перегноєм шаром 5—10 см.

Лев 28 (21.20) — 31 (1.59)

☾ Третя чверть Місяця — 29 (7.28)

Щоб кущі смородини, порічок, агрусу не розламало взимку мокрим снігом, зберіть стебла докупи, стягнувши по колу надійним шнуром, або зробіть просту огорожу, замульчуйте землю торфом, перегноєм або тирсою, а однорічні пагони, залишені для плодоношення в наступному році, обережно, щоб не поламати в нижній частині, пригніть якомога нижче до землі. Так вони надійніше перезимують.

Діва 31 (1.59) — 2.11 (3.28)

Нові насадження суниці, якщо цього не зробили раніше, замульчуйте торфом, перегноєм, особливо навколо рослин, так, щоб було видно лише верхівкову бруньку або "сердечко", як її часто називають. Потурбуйтеся також про снігозатримання на суничниках, розкидавши зрізану малину, гілки ялини чи сосни, інше снігозатримувальне пристосування. Так ви збережете суницю від вимерзання.

КАЛЕНДАР

У номері:

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал
№9, вересень, 2002 р.

Головний редактор **М.І.Халимоненко**
Головний художник **Т.П.Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Редактори **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**

Дизайн, верстка **В.О.Пономаренко**

Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 552-90-45**
Реклама, оголошення **В.О.Давидко, В.М.Матохнюк, тел. 552-95-11**
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник, тел.552-94-60
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 23.08.2002 р.
Загальний тираж 148 322 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 665 прим.)
Ціна договірна.
Адреса: 02094, Київ-94, пр.Гагаріна, 17-а. Тел. (044) 552-95-13

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:
«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Видруковано в Державному видавництві «Преса України».
03148, Київ-148, вул. Героїв Космосу, 6. З. 0118202.

Індекс 74142

Фотоконкурс

Трояндова симфонія

З ранньої весни і до осені різні квіти радують нас щедрим цвітом, і все ж, коли цвітуть троянди — це справжня казка.

До цієї краси не залишаються байдужими ні дорослі, ні діти. Незаможно живемо, але душа повниться любов'ю до прекрасного.

На фото, ми з онуками та їх друзями.

Марія Місько з родиною.
с. Урвенна, Рівненська обл.

Квітує Фламенташ

Улюблениця всієї нашої родини — витка троянда Фламенташ. Квіти — це велика радість. Дякуємо за наш "Дім, сад, город"! З любов'ю та найкращими побажаннями.

Сім'я ***Наконечних.***
На фото: наша старша донечка Оля.
смт Решетилівка, Полтавська обл.

Мальви біля хати

Я вирощую багато різних квітів, але не уявляю української оселі без вишневого садка і мальви. Як квітують — серце співає. На фото: мої онуки Андрій і Максим Козинець сховалися у бабусиних мальвах.

З повагою до Вас
Катерина Сергіївна Єрко,
с. Бурківка, Чернігівська обл.

Іринка Майборода.
с. Кочубеївка, Херсонська обл.

ISSN 0235-6368 Дім, сад, город №9, 2002, 1-32 с. Ціна договірна